

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ARHEOLOGIE

STUDII DE PREISTORIE

4/2007

**Editura Renaissance
București
2007**

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ARHEOLOGIE

STUDII DE PREISTORIE 4

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef: Silvia Marinescu-Bîlcu

Membri: Douglass W. Bailey, Adrian Bălășescu, Cătălin Bem, Constantin Haită, Marcel Otte, Valentin Radu, Anne Tresset.

Coperta: Greutate din lut aparținând culturii Gumelnița (Căscioarele-*Ostrove*).

Colegiul de redacție nu răspunde de opiniile exprimate de autori.

Manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb, orice corespondență se vor trimite Colegiului de redacție, pe adresa Șos. Pantelimon 352, sc. C, ap. 85, sector 2, București sau prin email:
ara.romania@gmail.com; aroarh@yahoo.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Marinescu-Bîlcu Silvia

Studii de preistorie nr. 4/ Silvia Marinescu-Bîlcu ,

Douglass W. Bailey, Adrian Bălășescu, Cătălin Bem, Constantin Haită, Marcel Otte, Valentin Radu, Anne Tresset

Bucuresti, Editura Renaissance, 2007

ISBN 978-973-8922-28-0

330(075.8)

Sponsorizări și donații:

ADMINISTRAȚIA PORTULUI CONSTANȚA

S.C. DIGITAL DOMAIN S.R.L.

ISBN 978-973-8922-28-0

SUMAR

Douglass W. BAILEY An interview with Ruth Tringham	7
Roxana DOBRESCU Obsidianul din așezările aurignaciene din nord-vestul României <i>Obsidian in Aurignacian sites from north-west Romania</i>	17
Corneliu BELDIMAN, Diana-Maria SZTANCS Pierres et mammouths. Les ivoires ouverts au Paléolithique supérieur en Roumanie – données récentes	33
Radian-Romus ANDREESCU Valea Teleormanului. Considerații asupra plasticii antropomorfe <i>Telorman Valley. Aspects regarding anthropomorphic figurines</i>	53
Sanda BĂCUEȚ CRÎȘAN Cluj - Cheile Turzii - Lumea Nouă. From general to particular – discoveries in the Șimleu Depression	67
Silvia MARINESCU-BÎLCU "Greutăți" decorate din aria Gumelnița <i>Decorate "clay weights" in Gumelnița culture</i>	87
Alexandru DRAGOMAN, Sorin OANȚĂ-MARGHITU Against functionalism: review of Pietrele archaeological project	105
Cătălin LAZĂR, Valentin PARNIC Date privind unele descoperiri funerare de la Măriuța-La Movilă <i>Data about some funeral discoveries at Măriuța-La Movilă</i>	135
Mihaela GĂTEJ, Andrei SOFICARU, Nicolae MIRIȚOIU Expertiza antropologică a osemintelor umane de la Măriuța-La Movilă (com. Belciugatele, jud Călărași) <i>Anthropological expertise on human bones from Măriuța-La Movilă archaeological site</i>	159
Alexandru S. MORINTZ Neue daten zur prähistorischen Ansiedlung bei Tăușanca (Gemeinde Ulmeni, Bezirk Călărași)	169
Cristian SCHUSTER Erwägungen zu den befestigten bronzezeitlichen Siedlungen an der Unteren Donau (Südrumänien)	179
David PECREAUX Archéontologie et Paléontologie. Les Insectes: témoins du passé des hommes et de leur environnement	189

PREZENTĂRI DE CARTE

Ludovic Orlando, *L'anti-Jurassic Park: Faire parler l'ADN fossile*, Aux éditions Berlin-Pour la Science, 2005, ISBN 2-7011-4136-2, 272 pag., 21 fig (Adriana Maria STAN)..... 201

Abrevieri..... 203

Date privind unele descoperiri funerare de la Măriuța-La Movilă

Cătălin LAZĂR*
Valentin PARNIC**

Abstract: *The eneolithic tell Măriuța-La Movilă is situated at 200 m north-west by Măriuța village in the Călărași County. This is a settlement from second half of the fifth millennium (Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI complex).*

The first research of the tell was started in the period 1984-1990 by Mihai Șimon. In the year 2000 the excavations were resumed by The Lower Danube Museum Călărași. In the year 2004 new excavations were started on the terrace, near the tell. The goal of this new excavations, was to detect the cemetery of the tell. It was very complex and complicated, because at this moment we don't have a concrete method for identification of cemeteries. The only dates we have are from Bulgaria, where we have some examples of cemeteries. Eleven extramural eneolithic (Vinica, Goljamo Delčevo, Durankulak, Devnja, Varna I, Tărgoviște, Liljak, Radingrad, Omurtag, Demir Baba Teke - Sboryanovo, Pomoštica) and three intramural (Kubrat, Ruse, Junacite) cemeteries on the territory of Bulgaria have been partially or completely studied. In Romania are known just ten extramural cemeteries (Vărăști-Grădiștea Ulmilor, Gumelnița, Gumelnița-Valea Mare, Chirnogi-Terasa Rudarilor, Cetatea Veche-Grădiștea, Chirnogi-Șuvița Iorgulescu, Căscioarele-D'aia Parte, Radovanu, Dridu, Sultana-Malu Roșu) belonging to this culture. As it would now appear, the location of extramural cemeteries was generally established within a range of 300 m of the settlement, on the high places (especially terraces), non-floodable. In most cases the cemetery was situated to the west (Goljamo Delčevo, Radingrad, Demir Baba Teke - Sboryanovo, Tărgoviște, Radovanu, Sultana-Malu Roșu etc.), north-west (Pomoštica, Căscioarele-D'aia Parte, Vărăști-Grădiștea Ulmilor), south-west (Durankulak), south-east (Vinica) or east (Gumelnița) of the settlement.

Pointing out these examples we started our research on the high terrace of Mostiștea River near the settlement. The terrace is at 100 m north-east range of the tell. The area of terrace was divided in a grid of twenty-one 20 x 20 m units for a better management of the excavation. Excavation methodology consist in sondages of different dimensions (3 x 1 m, 9 x 1 m or 8 x 2 m) situated at 10-15 m range one of the other, in order to cover a wider surface. During the period 2004-2006 we accomplish 22 sondages, and we researched a surface of 134 m² of the terrace. In this sondages we found five inhumations graves. Four of this graves (M1, M3, M4, M5) are from Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI period and last one (M2) is a sarmatic burial. The eneolithic graves contain skeletal in contracted position on left side (M3, M4, M5) and on right side (M1). The legs were moderately or strongly flexed. Orientation was ESE 109° – VNV 239° (M1), E 99° – V 279° (M3), ENE 65° – VSV 245° (M4) and E 95° – V 275° (M5). Funerary gifts were found in just two graves: M4 – a stone chisel, a cooper tool and a flint blade; M5 – a fragmentary flint blade. In grave M1, near the skull, we found a funerary offering (one animal vertebra). In grave M4 it was discovered red ochre, on the left hand.

The burials from Măriuța-La Movilă cemetery and the elements of funerary treatment identified here confirm similitude to the same standard mortuary practices of the Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI complex.

Rezumat: *Așezarea gumelnițeană de la Măriuța-La Movilă este situată pe malul drept al Mostiștei, la 200 m nord-vest de satul Măriuța, com. Belciugatele, jud. Călărași. În anul 2004 s-a deschis un nou sector pe terasa de lângă tell, în vederea identificării necropolei aparținând așezării gumelnițene. Acest demers a condus la identificarea a 5 morminte de inumație, dintre care 4 aparțin culturii Gumelnița. Mormintele conțineau schelete depuse în poziție chircită, pe partea stângă sau pe partea dreaptă, orientate pe direcții apropiate de est. Picioarele erau flexate moderat și accentuat. Măinile erau îndoite spre craniu. Inventarul funerar consta în unelte de silix sau de piatră șlefuită, dar și piese de cupru. În M1 s-a identificat și un os de animal, deus lângă craniu, ce reprezenta ofrandă funerară. Individul din M4 avea pe brațul stâng și în jurul acestuia urme de ocră roșu. Gropile funerare aveau o formă ovală, neregulată. Pe baza observațiilor făcute asupra acestor complexe funerare, putem presupune că terasa pe care au fost făcute aceste descoperiri, a fost folosită de locuitorii tell-ului drept spațiu funerar.*

Keywords: *Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI complex, cemetery, burials.*

Cuvinte cheie: *complexul cultural Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI, necropolă, morminte.*

Așezarea gumelnițeană de la Măriuța-La Movilă reprezintă cel mai nordic tell de pe cursul fostului râu Mostiștea (fig. 1/a). Așezarea este situată pe malul drept al Mostiștei la 200 m nord-vest de satul Măriuța, com. Belciugatele, jud. Călărași, în punctul denumit de localnici *La Movilă* (fig. 1/b).

Cercetările legate de acest sit au debutat în secolul trecut, putând fi identificate câteva etape în cursul acestora. O primă etapă este reprezentată de cercetările de teren efectuate în deceniul șase al secolului XX de Eugen Comșa (D. Șerbănescu, G. Trohani 1978, p. 18) și continuate zece ani mai târziu de Done Șerbănescu și George Trohani (D. Șerbănescu, G. Trohani 1978, p. 37). A doua etapă este marcată de săpăturile de salvare din așezarea de tip *tell*, determinate de proiectul de amenajări

* Muzeul Național de Istorie a României, Calea Victoriei 12, cod 030026, București. e-mail: acltara@yahoo.com

** Muzeul Dunării de Jos, str. Progresului 4, cod 910096, Călărași, e-mail: vgumelnita@yahoo.com

funciare a cursului râului Mostiștea, în perioada 1984–1991, sub conducerea lui Mihai Șimon (M. Șimon 1994, p. 29-39). În urma acestor cercetări au fost identificate două niveluri de locuire, cel superior fiind încadrat între sfârșitul fazei A2 și faza B1 a culturii Gumelnița, iar cel inferior în faza A2 a acestei culturi (M. Șimon 1994, p. 32). Cea de-a treia etapă debutează în anul 2000, atunci când cercetările au fost reluate din inițiativa Muzeului Dunării de Jos Călărași. Această ultimă etapă se remarcă prin caracterul pluridisciplinar al cercetărilor (V. Parnic, D. Chiriac 2001, p. 199). Ulterior, în anul 2004 s-a decis deschiderea unui nou sector pe terasa de lângă așezarea de tip *tell*, în vederea identificării necropolei aparținând așezării gumelnițene (C. Lazăr 2005; V. Parnic *et alii* 2005; C. Lazăr *et alii* 2006).

Considerații metodologice

Studierea necropolelor reprezintă un subiect deosebit de complex, ce ridică o serie de probleme, mai ales datorită absenței unei metodologii de identificare a necropolelor.

În cazul comunităților marelui complex cultural Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI sunt cunoscute câteva necropole, la nord și la sud de Dunăre:

- România – Vărăști-*Grădiștea Ulmilor* (E. Comșa 1960, p. 9-10; *idem* 1995a, p. 260-261; *idem* 1995b, p. 55-193), Gumelnița-*Terasa de vis-à-vis de tell* (Vi. Dumitrescu 1996, p. 207; C. Lazăr 2001b, p. 173-183), Gumelnița-*Valea Mare* (D. Șerbănescu 1985, p. 33-34; C. Lazăr 2001a), Chirnogi-*Terasa Rudarilor* (D. Șerbănescu 1988, p. 1-11; C. Lazăr 2001a), Cetatea Veche-*Grădiștea* (D. Șerbănescu 1985, p. 33; C. Lazăr 2001a), Chirnogi-*Șuvița Iorgulescu* (D. Șerbănescu 1982-1992b; C. Bălțeanu, P. Cantemir 1990, p. 3; S. Marinescu-Bîlcu 2000, p. 115; C. Lazăr 2001a), Căscioarele-*D'aia Parte* (D. Șerbănescu 1982-1992a; *idem* 1997), Radovanu (E. Comșa 1990, p. 104-107; *idem* 1998, p. 265-276), Dridu (E. Comșa 1980, p. 23-32; *idem* 1995a, p. 261), Sultana-*Malu Roșu* (G. Trohani *et alii* 2007; C. Lazăr *et alii* 2007).;
- Bulgaria – Vinica (A. Radunčeva 1976, p. 69-92), Goljamo Delčevo (H. Todorova *et alii* 1975, p. 53-65), Durankulak (T. Dimov *et alii* 1984, p. 74-88; H. Todorova, T. Dimov 1989, p. 291-310; H. Todorova 2003), Devnja (H. Todorova 1971, p. 3-40), Varna I (I. Ivanov 1978a, p. 13; *idem* 1980, p. 25; *idem* 1988, p. 49; *idem* 1989, p. 49), Tărgoviște (I. Angelova 1986, p. 49-58), Kubrat (V. Mikov 1927, p. 277-282), Ruse (G. Georgiev, N. Anghelov 1952, p. 182-186; *idem* 1957, p. 112-121), Junacite (J. Bojadjev 2001, p. 20-21), Liljak (D. Ovcharov 1963, p. 53-56), Radingrad (I. Ivanov 1982, p. 166), Omurtag (C. Lichter 2001, p. 416), Demir Baba Teke-Sboryanovo, Pomoštica (K. Băčvarov 2003, p. 1-3).

Pentru spațiul românesc¹, trebuie să amintim că marea majoritate a necropolelor gumelnițene au fost descoperite accidental, datorită unor fenomene de eroziune sau alunecări de teren – Vărăști-*Grădiștea Ulmilor* (N. Anghelescu 1955, p. 311; E. Comșa 1960, p. 9; *idem* 1995a, p. 260; *idem* 1995b, p. 56), în urma unor lucrări de amenajare în teritoriu – Chirnogi-*Terasa Rudarilor* (D. Șerbănescu 1988, p. 1), Chirnogi-*Șuvița Iorgulescu* (D. Șerbănescu 1982-1992b), Gumelnița-*Valea Mare* (D. Șerbănescu 1985, p. 33-34; C. Lazăr 2001a), Cetatea Veche-*Grădiștea* (D. Șerbănescu 1985, p. 33; C. Lazăr 2001a) sau datorită unor lucrări particulare, pentru extragerea lutului - Gumelnița-*Terasa de vis-à-vis de tell* (C. Lazăr 2001b, p. 173).

Din nefericire, în România identificarea cimitirelor nu a reprezentat o prioritate pentru arheologi, cercetările concentrându-se în așezări. Prima necropolă neo-eneolitică de la noi, identificată în urma unui demers de cercetare sistematică a fost cea de la Radovanu: „În anul 1962, ne-am pus problema unde erau îngropați cei decedați din cadrul comunităților care au trăit în așezare. În vederea rezolvării problemei, am analizat situația complexului. (...) Pentru identificarea necropolei s-a trasat pe terasa înaltă alăturată o serie de șanțuri paralele, la distanță mică de șanțul de apărare al așezării, perpendiculare pe acesta. Ele se aflau la câte 11 m distanță unul de altul. Spațiul dintre ele avea rostul de a acoperi și cerceta o porțiune de teren cât mai mare și, în caz că nu găseam nici un mormânt în zona respectivă, urma să fie trasat, la mijlocul fiecărui interval, câte un alt șanț, pentru a fi siguri că în zona respectivă nu se găsesc morminte neolitice” (E. Comșa 1990, p. 104; *idem* 1998, p. 265-267). La

¹ Cazuri similare există și în Bulgaria. Astfel, în anul 1968, cu ocazia construirii unei fabrici de clor din cadrul uzinelor chimice "Karl Marx" din orașul Devnja, regiunea Varna, au fost distruse câteva morminte din cadrul unei necropole aparținând culturii Gumelnița. În primăvara anului 1969 s-a demarat o săpătură de salvare în perimetrul șantierului (H. Todorova 1971, p. 3-4). Mai amintim că în anul 1979, cu prilejul unor lucrări edilitare desfășurate în partea de sud a localității Tărgoviște, au fost cercetate 11 morminte pe o suprafață de 600 m² (I. Angelova 1986, p. 49).

acest caz se pot adăuga cele ale necropolelor gumelnițene identificate în vecinătatea așezărilor de la Sultana-*Malu Roșu* (R. R. Andreescu *et alii* 2003, 2004, 2005, 2006; G. Trohani *et alii* 2007; C. Lazăr *et alii* 2007) și Pietrele-*Gorgana*² (Al. Vulpe *et alii* 2003, 2005, 2006, 2007; B. Song 2006, p. 8).

Exemplele metodologice aplicate de colegii arheologi din Bulgaria au demonstrat că un cimitir preistoric poate fi găsit, chiar și cu metode tradiționale, fără a face apel la metodele moderne de prospectare.

Tocmai de aceea, în campania 2004, demersul nostru de a identifica necropola aparținând așezării gumelnițene de la Măriuța-*La Movilă* ne-a părut cât se poate de oportun pentru cercetarea arheologică din România.

Plecând de la exemplele existente în cadrul unor culturi și civilizații, din diverse regiuni geografice, de pe diverse paliere cronologice, dar mai ales bazându-ne pe cazurile din Bulgaria (H. Todorova 1978, p. 74-79; *eadem* 1982, p. 59-61; C. Lichter 2001; *idem* 2002, p. 26-42), am identificat două elemente primare în stabilirea modului de amplasare al spațiilor funerare:

- *factorul topografic*. Aproape în toate cazurile analizate, indiferent de civilizație/cultură/populație, zonă geografică, palier cronologic, caracteristici socio-culturale și economice, religie sau concepții escatologice, spațiile funerare erau amplasate în locuri neîndubabile, preferabil înalte, nu departe de așezare. Pentru complexul cultural Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI, distanța variază de la 50-300 m, după cum o demonstrează exemplele de pe ambele maluri ale Dunării. Deși, în cadrul unor comunități sunt preferabile anumite zone, acestea sunt stabilite, întotdeauna, în funcție de caracteristicile topografice ale regiunii.
- *factorul vizual*. Indiferent de amplasamentul topografic stabilit pentru amplasarea unui cimitir, întotdeauna spațiul celor morți este vizibil din așezarea celor vii și invers.

Având în vedere aceste aspecte, în campania 2004, a fost deschis un nou sector pe terasa de *vis-à-vis* de *tell*-ul de la Măriuța-*La Movilă*, în vederea identificării necropolei aparținând așezării gumelnițene. Zona vizată se află la cca. 100 m NE de *tell*, reprezentând terasa înaltă a râului Mostiștea (C. Lazăr 2005; C. Lazăr *et alii* 2006).

Pentru realizarea obiectivului propus și pentru o bună organizare planimetrică a sondajelor ce urmau a fi executate, s-a realizat un caroiaj de 20 x 20 m pe terasa respectivă (fig. 2/a). Punctul de reper pentru realizarea caroiajului a fost reprezentat de borna topografică situată pe partea dinspre sat a terasei. A fost caroiată o suprafață de 120 x 120 m, carourile fiind denumite A1, A2, A3, A4, B1, B2, B3, B4, C1, C2, C3, C4, D1, D2, D3, D4, E1, E2, E3, E4, F1, F2, F3, F4. Orientarea caroiajului este NE-SV, datorită topografiei locului (C. Lazăr 2005; C. Lazăr *et alii* 2006; V. Parnic *et alii* 2006, 2007).

Măsurătorile altimetrice s-au realizat de la punctul 0 reprezentat de borna topografică menționată (C. Lazăr 2005; C. Lazăr *et alii* 2006; V. Parnic *et alii* 2006, 2007).

Metoda de cercetare a constat în realizarea unor sondaje de 3 x 1 m, plasate la distanțe de 10-15 m unul de altul, în vederea verificării unei suprafețe cât mai mari din terasă (fig. 2/a). După descoperirea primelor complexe funerare, s-au executat și secțiuni mai mari (9 x 1 m sau 8 x 2 m). Până în prezent au fost realizate 22 de sondaje, ce au condus la identificarea a 5 morminte de inhumatie (C. Lazăr 2005; C. Lazăr *et alii* 2006; V. Parnic *et alii* 2006, 2007). Materialele osteologice umane descoperite au fost predate spre analiză specialiștilor de la Institutul de Antropologie „Francisc Rainer”, București³.

Descoperirea necropolei gumelnițene de la Măriuța-*La Movilă* poate reprezenta o nouă etapă în cunoașterea acestei splendide civilizații eneolitice, care să îmbogățească datele și informațiile referitoare la această populație și să ofere informații noi privind diversele aspecte ale culturii materiale și spirituale.

Descrierea descoperirilor

În urma celor trei campanii, pe terasa de lângă așezarea gumelnițeană de la Măriuța-*La Movilă* s-au identificat cinci morminte de inhumatie, patru dintre acestea fiind atribuite culturii Gumelnița, cel de-al cincilea fiind posterior.

² În cazul acestei așezări, identificarea necropolei s-a realizat pe baza prospecțiunilor geo-magnetice efectuate pe terasa de lângă *tell*. Absența unor sondaje de verificare a rezultatelor obținute în urma prospecțiunilor geo-magnetice, face dificilă atribuirea acestui cimitir complexului cultural Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI, existând posibilitatea ca acesta să aparțină altui palier cronologic.

³ Rezultatele expertizei antropologice sunt prezentate într-un studiu separat, în cadrul acestui volum, p.159-167.

Descoperirile atribuite culturii Gumelnița

Mormântul M1. A fost identificat în sondajul S 4, □ C3, la o adâncime de -0.94 m (fig. 2/a). Pentru cercetarea acestuia a fost realizată o casetă de 1 x 2 m.

Groapa funerară avea formă ovală, neregulată, dimensiunile acesteia fiind de 1.10 x 0.90 m (fig. 4/a, c, d). Nivelul de săpare al gropii era -0.86 m (u.s. T1003). Partea superioară a gropii era acoperită cu un strat de argilă, de culoare galbenă, compact (u.s. T1005), ce nu se păstra pe toată lățimea gropii, fiind deranjat de unele bioturbații (fig. 4/e). Umplutura gropii funerare (u.s. T1006) consta într-un sediment omogen, de culoare brun-cenușiu, grad de granulație mediu, puțin compact, saturat, conținând carbonați și unele materiale arheologice (fragmente ceramice atipice, bucățele de chirpici ars), majoritatea acestora fiind antrenate de bioturbații.

Mormântul conținea un schelet în poziție chircită, lateral dreapta, orientat ESE 109° – VNV 239°, cu privirea spre NNE (fig. 4/a, b, c, d). Membrile inferioare erau flexate moderat, unghiurile dintre femure și tibii fiind de 30° (membrul inferior drept) - 40° (membrul inferior stâng), iar cele superioare îndoite spre cap.

Lângă oase și sub acestea s-au identificat fragmente ceramice gumelnițene⁴, de culoare neagră, foarte friabile, provenind de la o strachină (fig. 4/b, c, d). De asemenea, amintim că în capătul ESE al gropii, la 10 cm de craniu a fost descoperit un os de animal (o vertebră), reprezentând o ofrandă funerară (fig. 4/ a, d, f).

Starea de conservare a scheletului din acest complex funerar era precară. Din craniu se păstrează porțiuni mai ales din bolta craniană și un fragment de mandibulă. Scheletul postcranian este reprezentat de oasele lungi, părți de epifize, fragmente de coaste și câteva vertebre.

Scheletul aparținea unui individ tânăr (*Infans II*), de sex feminin, vârsta estimată a defunctului fiind de 12–14 ani (M. Gătej *et alii* 2007).

Mormântul M3. A fost identificat în sondajul S 13, □ C2, la o adâncime de -0.95 m (fig. 2/a). Acest mormânt se afla la 3.30 m NNV de mormântul M1 (fig. 3). Pentru cercetarea acestuia a fost realizată o casetă de 1 x 1 m.

Groapa avea formă ovală, neregulată, alungită, dimensiunile acesteia fiind de 1.01 x 0.82 m (fig. 5/a-d). Nivelul de săpare al gropii era -0.84 m (u.s. T1003) (fig. 5/e). Umplutura gropii funerare (u.s. T1011) era reprezentată de un sediment omogen, de culoare brun-cenușiu, grad de granulație mediu, puțin compact, slab saturat, conținând foarte puține materiale arheologice (bucățele de chirpici ars), precum și carbonați. Groapa era afectată de numeroase bioturbații (fig. 5/a, c, d, e).

Starea de conservare a materialului osteologic era precară. S-au păstrat doar craniul și membrele inferioare (fig. 5/a-d). Din craniu se păstrează porțiuni mai ales din bolta craniană și fragmente de mandibulă și maxilar. Scheletul postcranian e reprezentat de oasele membrilor inferioare. La demontare, pe un gang de crotovină, sub craniu, la -1.49 m s-a identificat un fragment de radius, în poziție verticală.

Complexul funerar conținea un schelet depus în poziție chircită, lateral stânga, orientat E 99° – V 279°, cu privirea spre ESE (fig. 5/a-d). Membrile inferioare erau flexate accentuat, unghiurile dintre femure și tibii fiind de 30° (membrul inferior drept) – 35° (membrul inferior stâng). Mormântul nu conținea inventar funerar.

Scheletul aparținea unui individ foarte tânăr (*Infans II*), de sex feminin, vârsta estimată a defunctului fiind de 10 ani (M. Gătej *et alii* 2007).

Mormântul M4. A fost identificat în sondajul S 19, □ C2, la o adâncime de -1.40 m (fig. 2/a). Acest mormânt se afla la o distanță de 7.90 m NNE față de mormântul M3 (fig. 3). Pentru cercetarea acestuia a fost realizată o casetă de 1.20 x 1.40 m.

Groapa avea formă ovală, neregulată, alungită, 1.65 x 0.90 m (fig. 6/a, b, e; fig. 7/g). Groapa începea din baza nivelului gumelnițean (u.s. T1003), cea mai mare parte a gropii fiind săpată în *loess*-ul din baza terasei (u.s. T1004) (fig. 6/d). Umplutura gropii (u.s. T1015) consta într-un sediment omogen, de culoare brun-gălbui, compact, saturat, conținând numeroși carbonați și foarte puține materiale arheologice (bucățele de chirpici ars și fragmente ceramice atipice). Perimetrul gropii era afectat de numeroase bioturbații (fig. 6/a, b, e).

Mormântul conținea un schelet depus în poziție chircită, lateral stânga, ENE 65° – VSV 245°, cu privirea spre ESE (fig. 6/a, b, e; fig. 7/g). Membrile inferioare erau flexate moderat, unghiurile

⁴ Baza vasului a apărut în marginea de NNE a gropii, la cca. 14 cm de membrul superior stâng; fragmente din strachină au fost identificate la 4 cm E de femurul drept, 9 cm E și 8 cm N de patela membrului inferior drept; un fragment de mari dimensiuni a fost găsit în zona cutiei toracice, la 10 cm E de femurul drept; alte fragmente de dimensiuni mai mici au apărut la demontarea oaselor lungi.

dintre femure și tibie fiind de 40° (membrul inferior drept) – 65° (membrul inferior stâng). Membrul superior stâng era întins pe lângă corp. Din membrul superior drept s-a păstrat doar humerusul, acesta fiind paralel cu cel stâng. Radiusul și cubitusul stâng lipseau.

Inventarul funerar consta în mai multe piese (fig. 7). La 20 cm E de craniu, chiar în marginea gropii, a fost descoperită o herminetă (fig. 7/g), de culoare albăstruie, formă trapezoidală (L= 4.2 cm, l max = 3.3 cm) (fig. 7/c, d). Lângă humerusul stâng s-a descoperit un împungător de cupru, L= 12.5 cm, l = 0.4 cm, D = 0.3 cm (fig. 7/g), partea activă prezentând secțiune circulară, iar cea de prindere secțiune rectangulară (fig. 7/f, e). La demontare, sub craniu s-a descoperit o lamă cu L= 12.1 cm, l = 1.2 cm și Gr = 0.4 cm, dintr-un silex galben - maroniu de bună calitate. Lama este retușată pe ambele laturi, cu retușe de tip *ecailleuse* directe. Bulbul de pe partea dorsală a piesei este slab reliefat, iar talonul este neted. Prezintă lustru datorat utilizării (fig. 7/a, b). De asemenea, amintim că pe antebrațul stâng și în jurul acestuia era presărat ocră roșu (fig. 7/g).

Starea de conservare a materialului osteologic era relativ bună. Din craniu se păstrau porțiuni mai ales din bolta craniană și fragmente de mandibulă și maxilar. Scheletul postcranian e reprezentat de oasele lungi.

Scheletul aparținea unui individ adult, de sex masculin, vârsta estimată fiind de cca. 50 ani (M. Gătej *et alii* 2007).

Mormântul M5. A fost identificat în sondajul S 22, □ C2, la o adâncime de -0.97 m (fig. 2/a). Acest complex funerar se afla la 5.20 m NNE de mormântul M4 (fig. 3). Pentru cercetarea acestuia a fost realizată o casetă de 1 x 1 m.

Groapa avea o formă ovală, neregulată, alungită, dimensiunile acesteia fiind de 0.98 x 0.79 m (fig. 8/a, b, g). Nivelul de săpare al gropii era -0.85 m (u.s. T1003) (fig. 8/f). Umplutura gropii funerare (u.s. T1017) era reprezentată de un sediment omogen, de culoare brun-cenușiu, puțin compact, saturat, conținând puține materiale arheologice (bucățele de chirpici ars), precum și numeroși carbonați. Groapa era afectată de bioturbații.

Mormântul conținea un schelet depus în poziție chircită, lateral stânga, orientat E 95° – V 275°, cu privirea spre SSV (fig. 8/a, b, g). Membrele inferioare erau flexate accentuat, unghiul dintre femur și tibie fiind de 15° (membrul inferior stâng), în cazul membrului inferior drept tibia și femurul fiind aproape paralele. Membrul superior stâng era îndoit spre craniu, iar cel drept era întins, paralel cu corpul (fig. 8/a, b, g).

Inventarul funerar consta într-o lamă de silex fragmentară (fig. 8/c, d, g), descoperită lângă craniu. Piesa este un fragment mezial de lamă din silex de bună calitate (L= 4.1 cm, l = 2.5 cm și Gr = 0.5 cm), de culoare cafeniu deschis cu benzi gălbui-maronii (pe cea mai mare parte a suprafeței). Piesa prezintă un puternic lustru pe latura stângă, atât pe fața dorsală cât și pe cea ventrală, și, de asemenea, prezintă mici retușe de uzură pe ambele laturi. Pe latura stângă piesa prezintă o *encoche* inversă, probabil accidentală⁵.

Starea de conservare a materialului osteologic era relativ bună. Din craniu se păstrează porțiuni mai ales din bolta craniană și fragmente de mandibulă. Scheletul postcranian este reprezentat de oasele lungi și câteva vertebre, fragmente de coaste și coxalele.

Scheletul aparținea unui individ adult, de sex feminin, vârsta estimată fiind de 45 ani (M. Gătej *et alii* 2007).

Descoperirile post-Gumelnița

Tot pe terasă, în zona vizată de cercetările demarate în anul 2004, a fost identificat și un mormânt sarmatic.

Mormântul M2. A fost identificat în sondajul S 5, □ C3, la o adâncime de -1.59 m (fig. 2). Pentru cercetarea acestuia a fost realizată o casetă de 1.00 x 0.50 m. Acest mormânt se afla la o distanță de 16.40 m NNE față de mormântul M1 (fig. 3).

Groapa avea o formă ovală, alungită (L= 1.27 m, l max = 0.55 m) (fig. 9/a, b, d). Nivelul de săpare al gropii era -0.65 m (u.s. T1002). Interesant este că în partea superioară a gropii exista o lentilă de argilă, de culoare galbenă, compactă (u.s. T1008) (fig. 9/g). Umplutura gropii funerare (u.s. T1009) consta într-un sediment omogen, de culoare negru-cenușiu, puțin compact, saturat, conținând numeroși carbonați. Groapa era afectată de bioturbații (fig. 9/a, c, d).

Complexul funerar conținea un individ depus în poziție întinsă, dorsal, orientat NNE – SSV. Membrele inferioare erau ușor flexate spre dreapta. Membrul superior stâng era îndoit spre abdomen.

⁵ Mulțumim colegului Ciprian Astaloș (Muzeul Județean Satu Mare) pentru datele oferite referitor la această piesă.

Poziția exactă a membrului superior drept nu a putut fi stabilită deoarece lipseau radiusul și cubitusul. Se păstra doar humerusul, acesta fiind paralel cu cel stâng (fig. 9/a, b, d).

Inventarul funerar consta într-o cană de mici dimensiuni, modelată la mână, de formă tronconică, de culoare neagră și prezintă un strat de angobă lustruită. Toarta supraînălțată este trasă din buză, fiind ușor canelată. Buza este ușor evazată (fig. 9/b, f, e). La demontare, în zona toracică, la 7 cm SV de craniu, a fost descoperită o mărgea cilindrică de os. Mai amintim că în partea de NNE a gropii funerare, la 12 cm N de craniu, a fost găsită o piatră (fig. 9/a, b).

Pe baza inventarului ceramic, acest mormânt a fost cu probabilitate atribuit sfârșitului secolului I – începutului secolului II d.Chr⁶.

Starea de conservare a materialului osteologic este bună. Craniul prezenta o deformare artificială de tip circular erect (foarte puternică), cu mici lipsuri în porțiunea bazilară și facială (fig. 9/a, b). Scheletul postcranian este aproape complet (lipsește humerusul și radiusul dreapta) (M. Gătej *et alii* 2007).

Scheletul a aparținut unui individ foarte tânăr (*Infans I*), de sex feminin, vârstă estimată fiind de 2 - 2.5 ani (M. Gătej *et alii* 2007).

Considerații finale

Demersul nostru de a identifica necropola aparținând așezării gumelnițene de la Măriuța-*La Movilă* a condus la identificarea a 5 morminte de inhumație, pe terasa de lângă *tell*. Pe baza observațiilor făcute asupra acestor complexe funerare, putem presupune că terasa pe care au fost făcute aceste descoperiri, a fost folosită de locuitorii *tell*-ului drept spațiu funerar (fig. 1/b).

Necropola de la Măriuța-*La Movilă* se află la cca. 200 m ENE de așezare (fig. 1/b; fig. 2/b, c). Situația identificată în acest sit este asemănătoare cu cea întâlnită în cazul altor *tell*-uri gumelnițene de la nord și sud de Dunăre. Astfel, în majoritatea situațiilor cunoscute, cimitirele se aflau în apropierea așezărilor de tip *tell*, într-o zonă înaltă (de obicei pe terasa și pe pantele acesteia), neînundabilă, accesibilă: Căscioarele-*D'aia parte* – 300 m NV de *tell*-ul *D'aia parte*, pe terasă și pe pantele acesteia (D. Șerbănescu, B. Șandric 1998); Durankulak – 300 m SV de așezare, pe platoul Dobrogean, pe malul lacului Durankulak, mormintele fiind amplasate pe pantele dinspre acesta (T. Dimov *et alii* 1984, p. 74-75; H. Todorova, T. Dimov 1989, p. 291-292); Goljamo Delcevo – pe terasa înaltă de la vest de *tell*, la o distanță de 200 m V de acesta (H. Todorova *et alii* 1975, p. 53-54); Gumelnița – pe terasa înaltă a Dunării, la 250 m E de *tell*, mormintele fiind descoperite atât în partea înaltă a terasei cât și pe pantele dinspre așezare (C. Lazăr 2001b, p. 173); Radingrad – pe terasa înaltă de lângă așezare, la o distanță de 50-100 m V de *tell* (I. Ivanov 1982, p. 166); Vărăști-*Grădiștea Ulmilor* – la 150 m NV de *tell*-ul Boian B, pe malul fostului lac Boian (E. Comșa 1995b, p. 55); Vinica – cca. 50 m SSE de așezare, pe terasa înaltă a râului Kamčija (A. Radunčeva 1976, p. 142); Sultana-*Malu Roșu* – pe terasa înaltă a râului Mostiștea, la cca. 200 m V de *tell*, mormintele fiind grupate pe marginea și pe pantele terasei (G. Trohani *et alii* 2007; C. Lazăr *et alii* 2007).

La acest stadiu al cercetărilor nu este posibilă stabilirea exactă a suprafeței ocupate de necropola de la Măriuța-*La Movilă*, limitele sale sau alte date privind organizarea spațială a acesteia. Totuși, având în vedere suprafața verificată (134 m²), presupunem că ne aflăm probabil într-o zonă periferică a necropolei⁷.

Mormintele eneolitice din cadrul cimitirului de la Măriuța-*La Movilă* sunt în număr de patru⁸ – M1, M3, M4, M5 (fig. 4-8). Atribuirea acestora culturii Gumelnița s-a făcut pe baza inventarului

⁶ Mulțumim colegilor Valeriu Sîrbu (Muzeul Brăilei), Sebastian Matei (Muzeul Județean Buzău), Nicolae Mitrițoiu și Andrei Soficar (Institutul de Antropologie „Francisc J. Rainer” București) pentru informațiile și indicațiile privind încadrarea acestei piese.

⁷ Situația de la Măriuța-*La Movilă* este asemănătoare cu cea din cadrul altor necropole gumelnițene, de la sud și nord de Dunăre. Astfel, la Goljamo Delcevo a fost săpată o suprafață de 1500 m², fiind descoperite 31 de morminte (H. Todorova *et alii* 1975, p. 53-54). La Tărgoviște s-a cercetat o suprafață de 600 m², fiind identificate 11 morminte (I. Angelova 1986, p. 49). În cazul necropolei de la Chirnovi-*Terasa Rudarilor* pe o suprafață de 72 m² au fost descoperite 50 de morminte din perioade istorice diferite (D. Șerbănescu 1982-1992b). În situl de la Vărăști-*Grădiștea Ulmilor* a fost cercetată o suprafață de cca. 2600 m², fiind descoperite 126 de morminte (E. Comșa 1995b, p. 56-57). La Vinica au fost descoperite 53 de complexe funerare pe o suprafață de cca. 896 m² (A. Radunčeva 1976, p. 142). Pe terasa de lângă *tell*-ul de la Sultana-*Malu Roșu*, pe o suprafață de 82 m² au fost identificate 13 morminte (C. Lazăr *et alii* 2007).

⁸ Alături de acestea a fost identificat și un mormânt sarmatic. Prezența pe terasă, în spațiul necropolei gumelnițene, a unui mormânt aparținând altui orizont cronologic nu reprezintă un fenomen nou. Asemenea situații sunt cunoscute și în perimetrul altor cimitire gumelnițene: Durankulak – un mormânt Cernavoda I și 15,

funerar, observațiilor stratigrafice, precum și a celorlalte elemente de tratament funerar (poziție și orientare).

Planimetric mormintele din cadrul cimitirului de la Măriuța-*La Movilă* sunt situate relativ aproape unele de altele: M1 la 3.30 m SSE de M3; M3 la 7.90 m SSV de M4; M4 la 5.20 m SSV de M5 (fig. 3). În general, pentru complexele funerare din cadrul necropolelor Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI, s-a observat că nu a existat o regulă clară de plasare spațială a mormintelor, nerespectându-se o anumită distanță între acestea. În această situație, raportarea cazurilor analizate la situațiile din cadrul altor necropole gumelnițene nu este necesară.

Altimetric mormintele de la Măriuța-*La Movilă* au fost identificate între -0.94/-1.40 m adâncime, nivelul de săpare a gropilor fiind cuprins între -0.84/-0.87 m (u.s. T1003). Gropile funerare prezentau formă ovală neregulată, alungită, cu dimensiuni variate, cuprinse între 0.98 x 0.79 m și 1.65 x 0.79 m (fig. 4-8). Situația aceasta se încadrează în seria cazurilor cunoscute din cadrul altor necropole gumelnițene. Astfel, pentru cimitirul de la Devnja s-a constatat că gropile funerare aveau o formă ovală neregulată, cu dimensiuni variate, cuprinse între 1.80 x 0.50 m - 2.05 x 0.60 m (H. Todorova 1971, p. 4-15). În cadrul cimitirului de la Durankulak, gropile funerare prezentau forme ovale, neregulate, alungite, dar existau și gropi rectangulare, cu colțurile rotunjite, unele dintre acestea cu amenajări de piatră (J. Bojadjev 2003a, p. 71-80; 2003b, p. 16-17). Gropile funerare din necropola de la Varna I aveau formă rectangulară, cu colțurile rotunjite (I. Ivanov 1978a, p. 17; *idem* 1989, p. 53). În necropola de la Vinica gropile aveau formă ovală neregulată, de dimensiuni variate (A. Radunčeva 1976, p. 69-92). Aceleași observații sunt valabile și pentru necropolele de la Vărăști-*Grădiștea Ulmilor* (E. Comșa 1995b, p. 99), Chirnogi-*Șuvița Iorgulescu* (C. Bălțeanu, P. Cantemir 1990, p. 3), Goljamo Delcevo (H. Todorova *et alii* 1975, p. 54, 61-62), Sultana-*Malu Roșu* (G. Trohani *et alii* 2007; C. Lazăr *et alii* 2007).

Defuncții din mormintele de la Măriuța-*La Movilă* au fost depuși în poziție chircită lateral stânga (M3, M4, M5) sau lateral dreapta (M1). Această poziție de înhumare este specifică și altor necropole aparținând complexului cultural Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI. Amintim descoperirile din cimitirul de la Goljamo Delcevo, unde 13 indivizi fuseseră depuși chirciți lateral stânga și un singur defunct chircit lateral dreapta (H. Todorova *et alii* 1975, p. 59-65). În necropola de la Durankulak, în cadrul grupului cu schelete chircite⁹, majoritatea defuncțiilor au fost dispuși în poziție chircită, lateral dreapta (119 cazuri). Doar 17 indivizi erau depuși în poziție chircită, lateral stânga (H. Todorova *et alii* 2003, p.31-88). La Vărăști-*Grădiștea Ulmilor*, 63 de indivizi erau chirciți lateral stânga și 6 defuncții chirciți lateral dreapta (E. Comșa 1995b, p. 58-96). În necropola de la Tărgoviște majoritatea indivizilor (8 cazuri) erau în poziție chircită, lateral stânga (I. Angelova 1986, p. 50-58). La Kubrat defuncții fuseseră depuși atât în poziție chircită, pe partea stângă (18 cazuri), cât și pe partea dreaptă (3 cazuri) (V. Mikov 1927, p. 280-282). Mormintele din necropolele de la Chirnogi-*Terasa Rudarilor* (D. Șerbănescu 1988, p. 2) și Chirnogi-*Șuvița Iorgulescu* (C. Bălțeanu, P. Cantemir 1990, p. 3) conțineau doar indivizi depuși în poziție chircită, lateral sau ventral, pe partea stângă. Defuncții din mormintele de la Dridu erau depuși atât în poziție chircită, lateral stânga (4 cazuri), cât și lateral dreapta (5 cazuri) (E. Comșa 1980, p. 25).

Nu vom insista asupra analogiilor privind gradul de chircire al scheletelor, gradul de flexare a membrilor inferioare sau modul de poziționare a membrilor superioare, deoarece situațiile identificate în prezent, în teren, nu mai corespund celor inițiale. Există o sumă de factori care, separați sau asociați, conduc la modificarea poziției de depunere. În primul rând, poziția chircită se obținea prin legarea cadavrului probabil înainte de a se rigidiza (S. Marinescu-Bîlcu 2000, p. 113). După deces, în primele ore după moarte, se instalează *rigiditatea cadaverică* (*rigor mortis*), fenomen general de întărire și de înțepenie musculară, care apare ca urmare a coagulării proteinelor musculare. În funcție

complexe funerare aparținând culturii Iamnaia (H. Todorova *et alii* 2003, p.31-38, 51, 78-84); Chirnogi-*Terasa Rudarilor* – 3 morminte de epoca bronzului, 4 morminte din sec. VI a.Chr., 4 morminte de incinerare geto-dacice, 8 morminte de sarmați, 16 complexe funerare din sec. VIII-IX p.Chr. (D. Șerbănescu 1982-1992b; *idem* 1988, p. 1-2); Goljamo Delcevo – un mormânt din perioada medievală (H. Todorova *et alii* 1975, p. 53-54); Chirnogi-*Șuvița Iorgulescu* – 2 morminte cu ocră aparținând unor populații nord-pontice și un mormânt sarmatic (D. Șerbănescu 1982-1992b); Sultana-*Malu Roșu* – un mormânt sarmatic (R. R. Andreescu *et alii* 2003) ș.a.m.d. În actualul stadiu al cercetărilor nu deținem explicații pertinente privind semnificația acestui fenomen – (reutilizarea unor spații funerare anterioare de către comunități din alte perioade istorice).

⁹ În cimitirul de la Durankulak, s-a constatat existența a două grupuri de indivizi, depuși în poziții diferite – întinși și chirciți (T. Dimov *et alii* 1984; H. Todorova, T. Dimov 1989). Aceiași situație a fost identificată și în cazul necropolelor de la Varna I (I. Ivanov 1978a; *idem* 1978b; *idem* 1980; *idem* 1988) și Devnja (H. Todorova 1971, p. 4-15).

de condițiile climatice (temperatură, umiditate), dar și de alți factori (vârsta, patologia defunctului), *rigor mortis* poate dura până la 72 de ore (D. J. Pounder 1995, p. 7-10). Probabil, cadavrul era „aranjat” *peri-mortem* în poziția dorită, iar apoi „fixat” prin legare sau înfășurare în piei, rogojini ș.a. (É. Crubézy 2000, p. 28-30). După depunerea cadavrului, acesta se „transformă” de-a lungul a două faze (cea de putrefacție și cea de descompunere), acestea putând conduce la modificarea poziției corpului (D. J. Pounder 1995, p. 13-15; É. Crubézy 2000, p. 28-30). De asemenea amintim și diferitele procese fizico-chimice post-depoziționale, determinate de structura și compoziția solurilor sau de anumite structuri biotice – rădăcinile unor plante sau copaci, bioturbațiile produse de viermi, insecte sau animale cavernicole (C. Haită 2003, p. 26), care conduc la degradarea/distrugerea legăturilor folosite la legarea/înfășurarea corpurilor, dar, în timp, pot conduce și la deplasarea anumitor oase. De asemenea, spațiul de depozitare a cadavrelor poate influența poziția corpului. Astfel, într-un fel va arăta un schelet care a stat deșus într-un spațiu gol (cistă, coșciug, sarcofag etc.) și altfel cel care a stat într-un spațiu colmatat (É. Crubézy 2000, p. 31). Având în vedere aceste date, trebuie să fim foarte prudenți atunci când analizăm poziția de depunere a defuncțiilor. Fără îndoială, așa cum au observat și alți autori, cazuistica excesiv de amănunțită creată în ceea ce privește poziția picioarelor sau mâinilor, poate fi în bună măsură falsă, dar nu trebuie să excludem realitatea unor variante (I. M. Chicideanu 2000, p. 110).

Indivizii din necropola de la Măriuța-*La Movilă* erau orientați spre direcții apropiate de est: M1 ESE 109° – VNV 239°, M3 E 99° – V 279°, M4 ENE 65° – VSV 245° și M5 E 95° – V 275° (fig. 4-8). Variabilitatea constatată era cuprinsă între 65° ENE și ESE 109°. Această manieră de orientare a defuncțiilor, cu precădere spre direcții apropiate de est, este cunoscută și în alte cimitire aparținând complexului cultural Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI. Astfel, majoritatea indivizilor din cimitirul de la Vărăști-*Grădiștea Ulmilor*, aveau craniul orientat spre ESE (41 cazuri), ENE (38 cazuri) sau E (11 cazuri) (E. Comșa 1995b, p. 58-97). În necropola de la Vinica cei mai mulți indivizi erau orientați SE-NV (34 cazuri), NE-SV (un caz) sau E-V (2 cazuri) (A. Radunčeva 1976, p. 69-92). În cazul cimitirului de la Chirnogi-*Șuvița Iorgulescu*, prezentau o orientare ESE-VNV (C. Bălțeanu, P. Cantemir 1990, p. 3). Majoritatea defuncțiilor din necropola de la Kubrat erau orientați spre E (12 cazuri) (V. Mikov 1927, p. 280-282). La Dridu s-a constatat o anumită preferință pentru înmormântarea indivizilor cu craniul orientat pe direcții apropiate de est, cu o variabilitate cuprinsă între NE 45° și SSE 157° (E. Comșa 1980, p. 26). În necropola de la Durankulak, procentul indivizilor orientați cu craniul spre direcții apropiate de est este foarte mic (NE – 15 cazuri, SSE – un caz, E – două cazuri, NNE – 29 cazuri, ENE – un caz), comparativ cu celelalte direcții de orientare (K. Dimitrov 2003b, p. 281-282; H. Todorova *et alii* 2003, p. 31-87). În cazul cimitirului de la Goljamo Delcevo, cea mai mare parte a scheletelor prezentau orientări pe direcțiile E-V (16 cazuri) sau SE-NV (8 cazuri) (H. Todorova *et alii* 1975, p. 59-65). Defuncții din necropolele de la Tărgoviște (I. Angelova 1986, p. 51-58), Radingrad (I. Ivanov 1982, p. 166), Chirnogi-*Terasa Rudarilor* (D. Șerbănescu 1988, p. 2-3) și Căscioarele-*D'aia parte* (D. Șerbănescu 1997) erau orientați E-V. În altă ordine de idei nu trebuie ignorat faptul că, orientarea reprezintă un criteriu de analiză discutabil deoarece, chiar dacă presupunem că aceste comunități realizau orientarea defuncțiilor după soare, acesta are o mișcare la orizont destul de mare, în funcție de anotimp. De asemenea, noi stabilim orientarea cu busola, după polul magnetic, care este și el „migrator” (V. Sîrbu 2003, p. 50-51). Totodată, pe baza unor observații etnografice amănunțite s-a demonstrat că supoziția conform căreia defuncții erau orientați după punctele cardinale sau în funcție de răsăritul/apusul soarelui este, în cele mai multe cazuri, falsă. În realitate, reperele după care erau orientați defuncții erau cu totul altele, fiind extrem de variate în timp și spațiu (P. J. Ucko 1969, p. 271-272; F. McHugh 1999, p.43-44; M. Parker Pearson 2001, p. 54).

Bunuri funerare au fost identificate doar în două din mormintele de la Măriuța-*La Movilă* (fig. 7; fig. 8/c, d, g): M4 (o herminetă, o lamă de silex, un împungător de cupru) și M5 (o lamă de silex). Piese descoperite se încadrează în seria obiectelor de inventar funerare specifice comunităților Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI. Piesele litice reprezintă o categorie de piese frecvente în necropolele gumelnițene. Astfel, lame de silex s-au descoperit în mormintele de la Durankulak – 62 cazuri (H. Todorova *et alii* 2003, p. 31-87), Devnja – 4 cazuri (H. Todorova 1971, p. 4-15), Goljamo Delcevo – 4 cazuri (H. Todorova *et alii*, 1975, p. 59-65); Kubrat – 6 cazuri (V. Mikov 1927, p. 280-282), Vărăști-*Grădiștea Ulmilor* – 7 cazuri (E. Comșa 1995b, p. 58-97), Tărgoviște – un caz (I. Angelova 1986, p. 51-58), Vinica – 9 cazuri (A. Radunčeva 1976, p. 69-92), Gumelnița – un caz (C. A. Lazăr 2001b, p. 174), Chirnogi-*Terasa Rudarilor* - un caz (D. Șerbănescu 1988, p. 2-3), Chirnogi-*Șuvița Iorgulescu* (D. Șerbănescu 1982-1992b; S. Marinescu-Bîlcu, 2000, p. 115; C. Lazăr 2001a) etc. În schimb, herminetele reprezintă o categorie mai rar identificată în complexe funerare: Durankulak

– 8 cazuri (H. Todorova *et alii* 2003, p. 31-87), Tărgoviște – 4 cazuri (I. Angelova 1986, p. 59-51, 58-59) și Devnja – un caz (H. Todorova 1971, p. 4-15). Piesele de cupru sunt o categorie specială în cadrul descoperirilor gumelnițene. Datorită frecvenței reduse, obiectele de cupru sunt considerate piese de prestigiu, prezența lor fiind un indice important în privința poziției sociale a defuncților. Piese de cupru s-au descoperit mai ales în necropolele din zona litoralului Mării Negre (Varna I, Devnja și Durankulak). Piese asemănătoare cu cea descoperită în mormântul M4 de la Măriuța-*La Movilă*, au fost identificate doar în necropolele de la Durankulak (H. Todorova *et alii* 2003, p. 31-87) și Devnja (H. Todorova 1971, p. 9). În schimb, această categorie de obiecte este relativ bine reprezentată în așezările gumelnițene de la Gumelnița (D. Șerbănescu, B. Ionescu 1979, p. 79 – 85); Căscioarele (D. Șerbănescu, B. Ionescu 1979, p. 79-85); Bucșani-*La pod* (C. Bem 2001); Luncavița-*Cetățuia* (C. Micu, M. Belc 2005, p. 47-48); Pietrele (Al. Vulpe *et alii* 2005); Vitănești (R. R. Andreescu, 2001); Ziduri (S. Cristoea, D. Măndescu 2002) etc.

În necropola de la Măriuța-*La Movilă*, doar într-un singur caz (M1) au fost identificate oase de animale, care ar putea reprezenta ofrande alimentare (fig. 4/a, d, f). Situații similare sunt cunoscute și în alte necropole din aria complexului cultural Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI: Durankulak – 3 cazuri (M. Avramova 2003, p. 122, 125; N. Spassov, N. Iliev 2003, p. 314, 315), Goljamo Delcevo – un caz (H. Todorova *et alii* 1975, p. 62), Vinica – 3 cazuri (A. Radunčeva 1976, p. 70, 75-81, 90-91), Gumelnița – un caz (C. Lazăr 2001b, p. 174).

Alte elemente legate de tratamentul funerar aplicat indivizilor înmormântați în necropola de la Măriuța-*La Movilă*, au fost sesizate în cazul mormântului M4. Ne referim la prezența ocrului roșu, presărat pe antebrațul stâng și în jurul acestuia (fig. 7/g). În general, în mormintele gumelnițene, ocrul era depus fie sub formă de bulgări, fie presărat peste corpul defunctului: Durankulak – 8 cazuri cu ocrul depus sub formă de praf, pe craniu și în jurul acestuia (H. Todorova *et alii* 2003, p. 31-87); Devnja – 7 cazuri, ocrul fiind presărat pe craniu, pe omoplați sau pe încheieturile mâinilor. Doar într-un caz ocrul a fost descoperit într-un mic recipient lângă cap (H. Todorova 1971, p. 4-15); Goljamo Delcevo – 4 cazuri, ocrul fiind depus pe oasele bazinului, pe membrele inferioare și superioare, pe coastele și în jurul scheletului. Menționăm că într-un singur caz un strat de ocrul roșu (1 cm grosime) a fost descoperit pe fundul unui vas (H. Todorova *et alii* 1975, p. 61-62, 65); Tărgoviște – un singur caz, defunctul fiind acoperit integral cu ocrul roșu (I. Angelova 1986, p. 56); Vinica – un caz, individul prezentând urme de ocrul roșu pe membrele superioare și inferioare (A. Radunčeva 1976, p. 81); Vărăști – *Grădiștea Ulmilor* – 4 cazuri, ocrul fiind presărat în zona bazinului și pe craniu (E. Comșa 1995b, p. 61, 65, 80, 95); Căscioarele-*D'aia parte* – un caz; în jurul craniului erau depuși bulgărași de ocrul (D. Șerbănescu 1997).

Având în vedere cele expuse anterior, precum și seria de date comparative prezentate, putem conchide că recent descoperitul cimitir de la Măriuța-*La Movilă* prezintă caracteristicile specifice altor necropole aparținând complexului cultural Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI.

Din nefericire caracterul restrâns al cercetărilor din această zonă nu ne permite să aducem mai multe date despre necropola de la Măriuța-*La Movilă*. Numai cercetările viitoare, făcute pe o scară mult mai mare și pe cât posibil pe întreaga suprafață a terasei, vor clarifica situația acestui cimitir preistoric.

Bibliografie

- R.R. Andreescu 2001 *Așezarea eneolitică de la Vitănești, jud. Teleorman, în O civilizație "necunoscută": Gumelnița*, cd-rom editat de cIMEC).
- R.R. Andreescu *et alii* 2003 R. R. Andreescu, C. Lazăr, F. Rădulescu, V. Oană, *Sultana, com Mânăstirea, jud. Călărași, Punct: Malu Roșu, în Cronica. Campania 2002*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2003/cd/index.htm>, [accesat 11.09.2007].
- R.R. Andreescu *et alii* 2004 R. R. Andreescu, C. Lazăr, A. Topârceanu, V. Oană, P. Mirea, C. Enăchescu, M. Ungureanu, *Sultana, com Mânăstirea, jud. Călărași, Punct: Malu Roșu, în Cronica. Campania 2003*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2004/cd/index.htm>, [accesat 10.09.2007].

- R.R. Andreescu *et alii* 2005 R. R. Andreescu, C. Lazăr, V. Oană, P. Mirea, V. Voinea, C. Haită, C. Enăchescu, M. Ungureanu, *Sultana, com Mânăstirea, jud. Călărași, Punct: Malu Roșu*, în *Cronica. Campania 2004*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2005/cd/index.htm>, [accesat 21.09.2007].
- R.R. Andreescu *et alii* 2006 R. R. Andreescu, C. Lazăr, K. Moldoveanu, V. Oană, P. Mirea, V. Voinea, C. Haită, G. Neagu, T. Potârniche, *Sultana, com Mânăstirea, jud. Călărași, Punct: Malu Roșu*, în *Cronica. Campania 2005*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2006/cd/index.htm>, [accesat 19.09.2007].
- I. Angelova 1986 *Praistorijski nekropol pri gr. Targovište*, în *Arheolojski Institut i muzej na Ban. Interdisciplinarni Izsledvanija*, XIV_A, p. 49-66.
- N. Anghelescu 1955 *Cercetări și descoperiri arheologice în raioanele Călărași și Slobozia*, în *SCIV VI*, 1-2, p. 311-330.
- M. Avramova 2003 *Die tierreste in den Grabanlagen*, în H. Todorova (editor) *Durankulak*, Band II. Die Prähistorischen Gräberfelder, teil 1, Sofia, p. 121-126.
- K. Băčvarov 2003 *The birth of ritual? The late chalcolithic burial from Pomoštica, northeast Bulgaria*, în *Archaeologica Bulgarica*, VII, 3, p. 1-8.
- C. Bălțeanu, P. Cantemir 1990 *Contribuții la cunoașterea unor aspecte paleodemografice la populația neolitică de la Chirnogi – Șuvița Iorgulescu*, în *SCA 28*, p. 3-7.
- C. Bem 2001 *Considerații generale asupra cercetărilor arheologice pluridisciplinare de pe valea Neajlovului*, în *O civilizație "necunoscută": Gumelnita*, cd-rom editat de cIMEC.
- J. Bojadjiev 2001 *Pogresalnata practica intra muros prez neolita i chalcolita v bilgarskite zemi: obiciai ili izklenie*, în *Arheologia XLII*, 3-4, p. 16-24.
- J. Bojadjiev 2003a *Die Grabanlagen der prähistorischen Gräberfelder von Durankulak*, în H. Todorova (editor) *Durankulak*, Band II. Die Prähistorischen Gräberfelder, teil 1, Sofia, p. 71-80.
- J. Bojadjiev 2003b *Code zu den Grabanlagen und Grabberfunden der Gräberfelder von Durankulak*, în H. Todorova (editor) *Durankulak*, Band II. Die Prähistorischen Gräberfelder, teil 2, Sofia, p. 15-22.
- I. M. Chicideanu 2000 *Mormânt*, în C. Preda (editor) *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, vol. III, București, p. 108-112.
- E. Comșa 1960 *Considérations sur la rite funéraires de la civilisation de Gumelnița*, în *Dacia N.S. IV*, p. 5-30.
- E. Comșa 1974 *Die bestattungssitten im rumänischen neolithikum*, în *Jahresschrift für Mitteldeutsche Vorgeschichte für das Landesmuseum für vorgeschichte in Halle-Forschungsstele für die Bezirke Halle und Magdeburg*, vol.58, p. 113-156.
- E. Comșa 1980 *Contribuție la cunoașterea ritului funerar al purtătorilor culturii Gumelnița. Grupul de morminte de la Dridu*, în *Aluta I*, p. 23-32.
- E. Comșa 1990 *Complexul neolitic de la Radovanu*, în *CCDJVIII*.
- E. Comșa 1995a *Ritul și ritualul funerar al purtătorilor culturii Boian și Gumelnița din Muntenia*, în *AMN XXXII*, 1, p. 257-268.
- E. Comșa 1995b *Necropola gumelnițeană de la Vărăști*, în *AnB (S.N.) IV*, 1, p. 55-193.
- E. Comșa 2000 *Mormintele neolitice de la Radovanu*, în *SCIVA 49*, 3-4, p. 265-276.

- S. Cristocea, D. Măndescu 2002 *Ziduri, com. Mozăceni, jud. Argeș, în Cronica, Campania 2001, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2001/cd/index.htm>, [accesat 28.09.2007].*
- É. Crubézy 2000 *L'étude es séputures ou u mone es morts au mone es vivants. Anthropologie, archéologie funéraire et anthropologie e terrain, în É. Crubézy (editor) L'Archéologie funéraire, Paris, p. 8-54.*
- K. Dimitrov 2003 *Zu den Jenseitsvorstellungen des prahistorischen Menschen, în H. Todorova (editor) Durankulak, Band II. Die Prähistorischen Gräberfelder, teil 1, Sofia, p. 281-282.*
- T. Dimov *et alii* 1984 T. Dimov, J. Bojadjiev, H. Todorova, *Peistoriceskiat necropol krai selo Durnakulak, Tolbuhisnski okrag, în Dobrudja I, p. 74-88.*
- Vi. Dumitrescu 1996 *Gumelnița, în C. Preda (editor) Enciclopedia Arheologiei și Istoriei Vechi a României, vol. II, p. 207-208.*
- M. Gătej *et alii* 2007 M. Gătej, A. Soficaru, N. Mirițoiu, *Expertiza antropologică a osemintelor umane de la Măriuța (com. Belciugatele, jud. Călărași), în SP IV, p.159-167*
- G. Georgiev, N. Anghelov 1952 *Razkopki na selištnata mogila do Ruse prez 1948-1949, în Izvestija XVIII, p. 119-190.*
- G. Georgiev, N. Anghelov 1957 *Razkopki na selištnata mogila do Ruse prez 1950-1953, în Izvestija XXI, p. 41-127.*
- C. Haită 2003 *Sedimentologie și micromorfologie. Aplicații în arheologie, Biblioteca Muzeului Național, Seria Cercetări Pluridisciplinare, IV, 114 p. și 14 planșe.*
- I. Ivanov 1978a *Les fouilles archéologiques de la nécropole chalcolithique a Varna (1972-1975), în StudPraeh, 1-2, p. 13-26.*
- I. Ivanov 1978b *Ranohalkolizhi grobove do grad Varna, în Izvestija na Narodnija muzej Varna, 14, p. 81-93.*
- I. Ivanov 1980 *Quelques résultats fondamentaux des fouilles de la nécropole chalcolithique de Varna (1972-1976), în Actes du IIe Congrès International de Thracologie (Bucarest, 4-1 septembre 1976), p. 25-28.*
- I. Ivanov 1982 *Tell Radingrad, în H. Todorova (editor) Kupferzeitliche Siedlungen in Nordostbulgarien. Materialien zur Allegemeinen und Vergleichenden Archäologie, Band 13, München, p. 166-174.*
- I. Ivanov 1988 *Die Ausgrabungen des Gräberfelds von Varna (1972-1986), în Macht, Herrschaft und Gold. Das Gräberfeld von Varna (Bulgarien) und Die Anfänge einer neuen europäischen Zivilisation, Saarbrücken, p. 49-66.*
- I. Ivanov 1989 *Le nécropole chalcolithique de Varna et les cités lacustres voisines, în Le Premier Or de l'Humanite en Bulgarie. 5e Millenaire, Paris, p. 49-56.*
- C. Lazăr 2001a *Descoperiri funerare aparținând culturii Gumelnița pe teritoriul României, în O civilizație "necunoscută": Gumelnița, cd-rom editat de cIMEC.*
- C. Lazăr 2001b *Date noi privind unele morminte gumelnițene, în CCDJ XVI-XVII, p. 173-183.*
- C. Lazăr 2005 *Sector Terasă, în V. Parnic et alii, Măriuța, com. Belciugatele, jud. Călărași, Punct: La Movilă, Cronica. Campania 2004, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2005/cd/index.htm>, [accesat 14.09.2007].*

- C. Lazăr *et alii* 2006 C. Lazăr, V. Parnic, A. Soficaru, N. Mirițoiu, M. Gătej, *Considerații privind unele descoperiri funerare de la Măriuța-La Movilă, com. Belciugatele, jud. Călărași*, comunicare susținută la *Sesiunea Științifică a Muzeului Județean Ialomița* cu tema *20 de ani de cercetări arheologice la Bordușani-Popină*, Slobozia, 16 - 18 noiembrie 2006.
- C. Lazăr *et alii* 2007 C. Lazăr, T. Ignat, A. Soficaru, A. Ion, *Necropola gumelnițeană de la Sultana-Malu Roșu, jud. Călărași*, comunicare susținută la *Sesiunea Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța Pontica* dedicată împlinirii a *125 de ani de la nașterea lui Vasile Pârvan*, Constanța, 3 - 5 octombrie 2007.
- C. Lichter 2001 *Untersuchungen zu den Bestattungssitten des Südosteuropäischen Neolithikums und Chalcolithikums*, Mainz.
- C. Lichter 2002 *Burial custom of the Lower Danube and Eastern Balkans in the Neolithic and Chalcolitic*, în *CCDJ XIX*, p. 26-42.
- S. Marinescu-Bîlcu 2000 *Mormânt*, în C. Preda (editor) *Enciclopedia Arheologiei și Istoriei Vechi a României*, vol. III, p. 112-117.
- F. McHugh 1999 *Theoretical and Quantitative Approaches to the Study of Mortuary Practices*, BAR International Series 785, Oxford.
- C. Micu, M. Belc 2005 *Copper objects discovered in the tell settlement at Luncavița, Cetățuia point*, în *Pontica* 37-38, 2004-2005, p. 47-58.
- V. Mikov 1927 *Selișnata moghila pri c. Balunar*, în *Izvestija IV*, 1927-1927, p. 251-284.
- D. Ovcharov 1963 *Eneoliten nekropol do s. Lilyak, Targoviște*, în *Arheologia V*, 1, p. 53-56.
- M. Parker Pearson 2001 *The archaeology of death and burial*, Gloucestershire.
- V. Parnic, D. Chiriac 2001 *Așezarea eneolitică de la Măriuța. Considerații preliminare asupra habitatului*, în *CCDJ XVI-XVII*, p. 199-206.
- V. Parnic *et alii* 2005 V. Parnic, C. Lazăr, A. Păun, A. Ilie, M. Ungureanu, *Măriuța, com. Belciugatele, jud. Călărași, Punct: La Movilă*, în *Cronica. Campania 2004*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2005/cd/index.htm>, [accesat 14.09.2007].
- V. Parnic *et alii* 2006 V. Parnic, C. Lazăr, A. Păun, A. Ilie, A. Soficaru, *Măriuța, com. Belciugatele, jud. Călărași, Punct: La Movilă*, în *Cronica. Campania 2005*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2006/cd/index.htm>, [accesat 14.09.2007].
- V. Parnic *et alii* 2007 V. Parnic, C. Lazăr, A. Parnic, T. Ignat, D. Popovici, F. Vlad, A. Bălășescu, V. Radu, C. Haită, *Măriuța, com. Belciugatele, jud. Călărași, Punct: La Movilă*, în *Cronica. Campania 2006*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2007/cd/index.htm>, [accesat 14.09.2007].
- A. Radunčeva 1976 *Vinica - Eneolitno seliste i nekropol. Razkopki i proucvanija*, VI, Sofia.
- D. J. Ponder 1995 *Time of Death. Lecture Notes about Post mortem changes*, Department of Forensic Medicine, University of Dundee.
- V. Sîrbu 2003 *Arheologia funerară și sacrificiile: o terminologie unitară*, Brăila.
- B. Song 2006 *Die geomagnetischen Mesungen*, în S. Hansen *et alii*, *Pietrele – Eine kupferzeitliche Siedlung an der Unteren Donau. Bericht über die Ausgrabung im Sommer 2005*. *Eurasia* 12, p. 4-8.

- N. Spassov, N. Iliev 2003 *The animal bones from the prehistoric necropolis near Durankulak (NE Bulgaria) and the latest record of Equus hydruntinus Regalia*, în H. Todorova (editor) *Durankulak, Band II. Die Prähistorischen Gräberfelder, teil 2*, Sofia, p. 313-324.
- D. Șerbănescu, G. Trohani 1978 *Cercetările arheologice pe Valea Mostiștea*. în V. Vrabie (editor) *Ilfov. File de Istorie*, București, p. 18-32.
- D. Șerbănescu, B. Ionescu 1979 *Depozitul de obiecte de aramă descoperit în așezarea Gumelnița*, în *SCIVA* 30, 1, p. 79-85.
- D. Șerbănescu 1982-1992a *Căscioarele – D'aia parte, jud. Călărași*, în *Cronica. Campaniile din 1982-1992*, www.cimec.ro/cronica/cd/index.htm, [accesat 09.09.2007].
- D. Șerbănescu 1982-1992b *Chirnogi, jud. Călărași*, în: *Cronica Campaniile din 1982-1992*, <http://www.cimec.ro/scripts/arh/cronica/cd/index.htm>, [accesat 11.09.2007].
- D. Șerbănescu 1985 *Vestigii neolitice descoperite la Ulmeni*, în *CCDJ*, I, p. 25-35.
- D. Șerbănescu 1988 *Raport preliminar de cercetare arheologică asupra săpăturilor de salvare din zona gropilor de împrumut pentru canal Dunăre-București. Punctul Terasa Rudari, comuna Chirnogi, județul Călărași. Campania 1988*, mss.
- D. Șerbănescu 1997 *Căscioarele – D'aia parte, jud. Călărași*, în *Cronica. Campania 1996*, www.cimec.ro/cronica/cd/index.htm, [accesat 11.09.2007].
- D. Șerbănescu, B. Șandric 1998 *Căscioarele – D'aia parte, jud. Călărași*, în *Cronica. Campania 1997*, www.cimec.ro/cronica/cd/index.htm, [accesat 11.09.2007].
- M. Șimon 1994 *Importurile Stoicani – Aldeni din așezarea gumelnițeană de la Măriuța, jud. Călărași*, în *CCDJ* XII – XIV, p. 29-39.
- H. Todorova 1971 *Kusneoneolitnijat nekropol kraj gr. Devnja*, în *Izvestija na Narodnija muzej Varna*, 7, p. 3-40.
- H. Todorova *et alii* 1975 H. Todorova, I. Ivanov, V. Vassliev, M. Hopf, H. Quitta, G. Kohl, *Selistsnata mogila pri Goljamo Delcevo*. Razkopki i proucvanija, V, Sofia.
- H. Todorova 1978 *The Eneolithic Period in Bulgaria in the Fifth Millenium B.C.*, în *BAR(IS)*, no. 49, Oxford.
- H. Todorova 1982 *Kupferzeitliche Siedlungen in Nordostbulgarien. Materialien zur Allgemeinen und Vergleichenden Archäologie*, Band 13, München.
- H. Todorova, T. Dimov 1989 *Ausgrabungen in Durankulak 1974-1987*, în S. Bökönyi (editor) *Neolithic of Southeastern and its Near Eastern Connection*. Kongress Szolnok Szeged 1987, *VAH* II, p. 291-310.
- H. Todorova (editor) 2003 *Durankulak, Band II. Die Prähistorischen Gräberfelder, Teil 1 & 2*, Sofia.
- H. Todorova *et alii* 2003 H. Todorova, T. Dimov, J. Bojadjiev, I. Vajsov, K. Dimitrov, M. Avramova, *Katalog der prähistorischen gräber von Durankulak*, în H. Todorova (editor) *Durankulak, Band II. Die Prähistorischen Gräberfelder, teil 2*, Sofia, p. 31-87.
- G. Trohani *et alii* 2007 G. Trohani, R. R. Andreescu, C. Lazăr, T. Ignat, C. Haită, A. Soficaru, M. Gatej, *Sultana, com Mânăstirea, jud. Călărași, Punct: Malu Roșu*, în *Cronica. Campania 2006*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2007/cd/index.htm>, [accesat 10.09.2007].
- P. J. Ucko 1969 *Ethnography and Archaeological Interpretation of Funerary Remains*, în *World Archaeology*, 1, 2, p. 262-280.

- Al. Vulpe *et alii* 2003 Al. Vulpe, S. Hansen, Al. Dragoman, J. Garner, F. Klimscha, U. Koprivc, S. Oanță-Marghitu, A. Reingruber, B. Tănăsescu, *Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, Punct: Gorgana, în Cronica. Campania 2002*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2003/cd/index.htm>, [accesat 14.09.2007].
- Al. Vulpe *et alii* 2005 Al. Vulpe, Al. Dragoman, C. Georgescu, S. Hansen, N. Benecke, A. Reingruber, M. Ullrich, N. Becker, F. Klimscha, U. Koprivc, S. Schnier, B. Song, T. Vachta, I. Gatsov, J. Kelder, S. Oanță-Marghitu, J. Song, B. Tănăsescu, *Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, Punct: Gorgana, în Cronica. Campania 2004*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronica-CA2005/cd/index.htm>, [accesat 14.09.2007].
- Al. Vulpe *et alii* 2006 Al. Vulpe, S. Hansen, N. Becker, N. Benecke, F. Klimscha, A. Reingruber, Al. Dragoman, C. Georgescu, M. Toderaș, D. Spânu, I. Gatsov, P. Nedelčeva, L. Gatsov, J. Kelder, U. Koprivc, B. Song, T. Vachta, S. Oanță-Marghitu, B. Tănăsescu, C. Schröder, M. Müller, R. Ehrich, J. Wunderlich, T. Hoppe, *Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, Punct: Gorgana, în Cronica. Campania 2005*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2006/cd/index.htm>, [accesat 14.09.2007].
- Al. Vulpe *et alii* 2007 Al. Vulpe, C. Georgescu, D. Spânu, M. Toderaș, S. Hansen, N. Benecke, R. Neef, A. Reingruber, I. Gatsov, L. Gatsov, P. Nedelcheva; M. Prange; F. Klimscha, N. Becker, T. Groppe, A. Knäpper, U. Koprivc, M. Röring, T. Vachta, J. Wunderlich, T. Hoppe, A. Mocanu, B. Tănăsescu, R. Ehrich, M. Müller, C. Schröder, H. Wrobel, M. Peters, P. Zidarov, I. Berdzenisvili, J. Kelder, *Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, Punct: Gorgana, în Cronica. Campania 2006*, <http://www.cimec.ro/Arheologie/cronicaCA2007/cd/index.htm>, [accesat 14.09.2007].

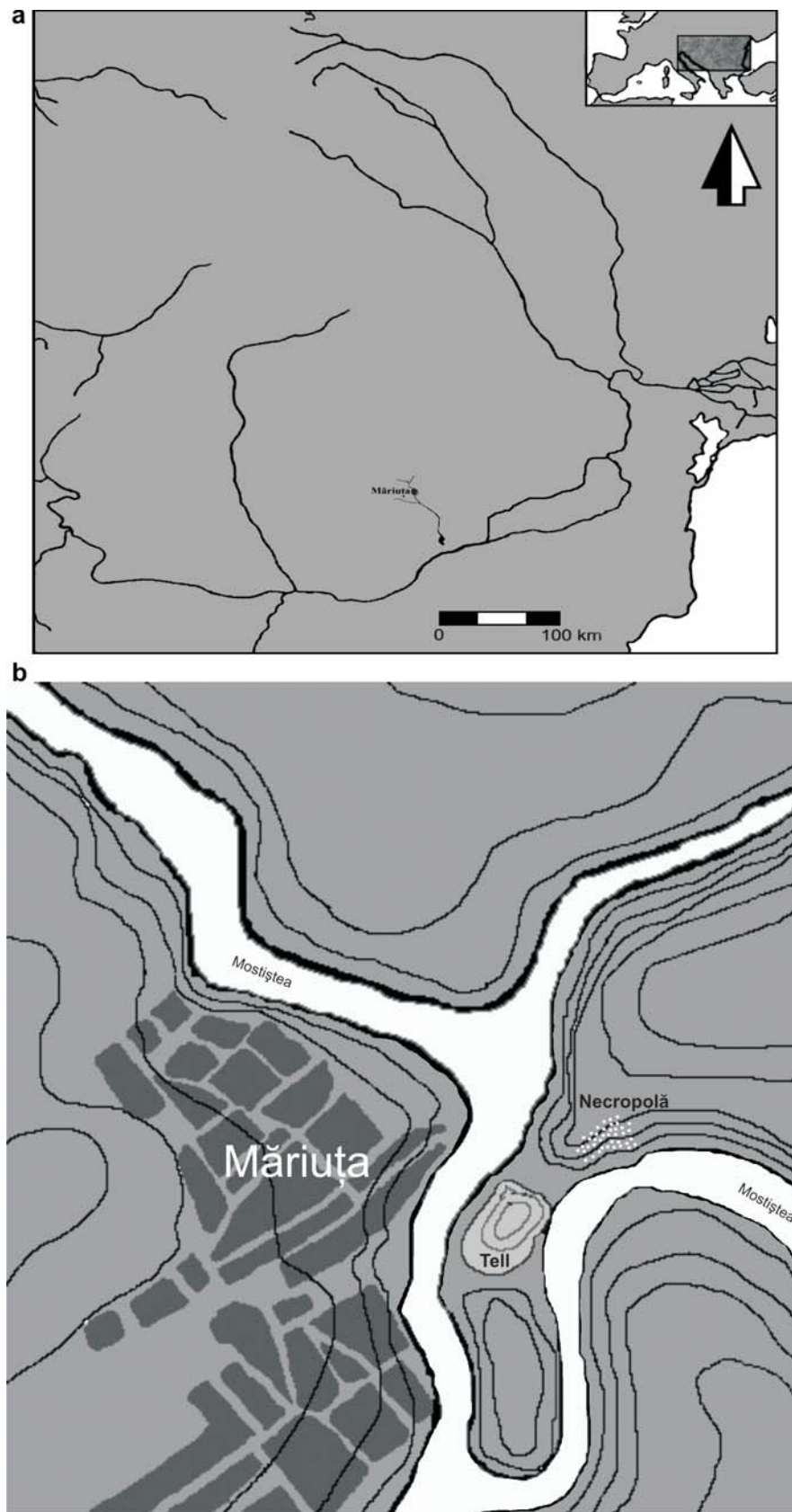

Fig.1. a. Localizarea sitului de la Măriuța-La Movilă. b. Amplasarea topografică a tell-ului și necropolei de la Măriuța-La Movilă.
a. The localization of the site Măriuța-La Movilă. b. Topographic location of the tell and of the necropolis Măriuța-La Movilă.

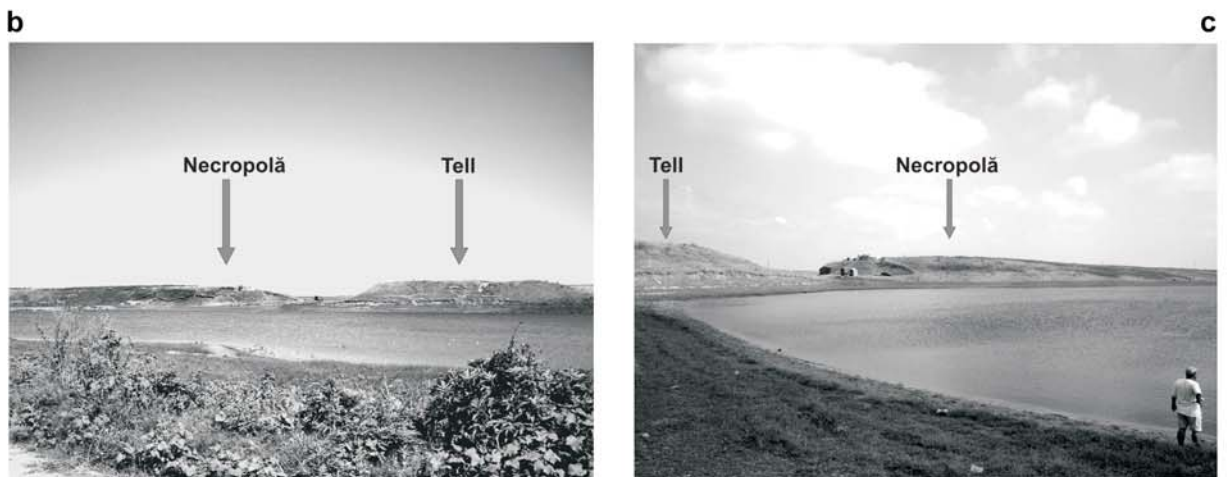
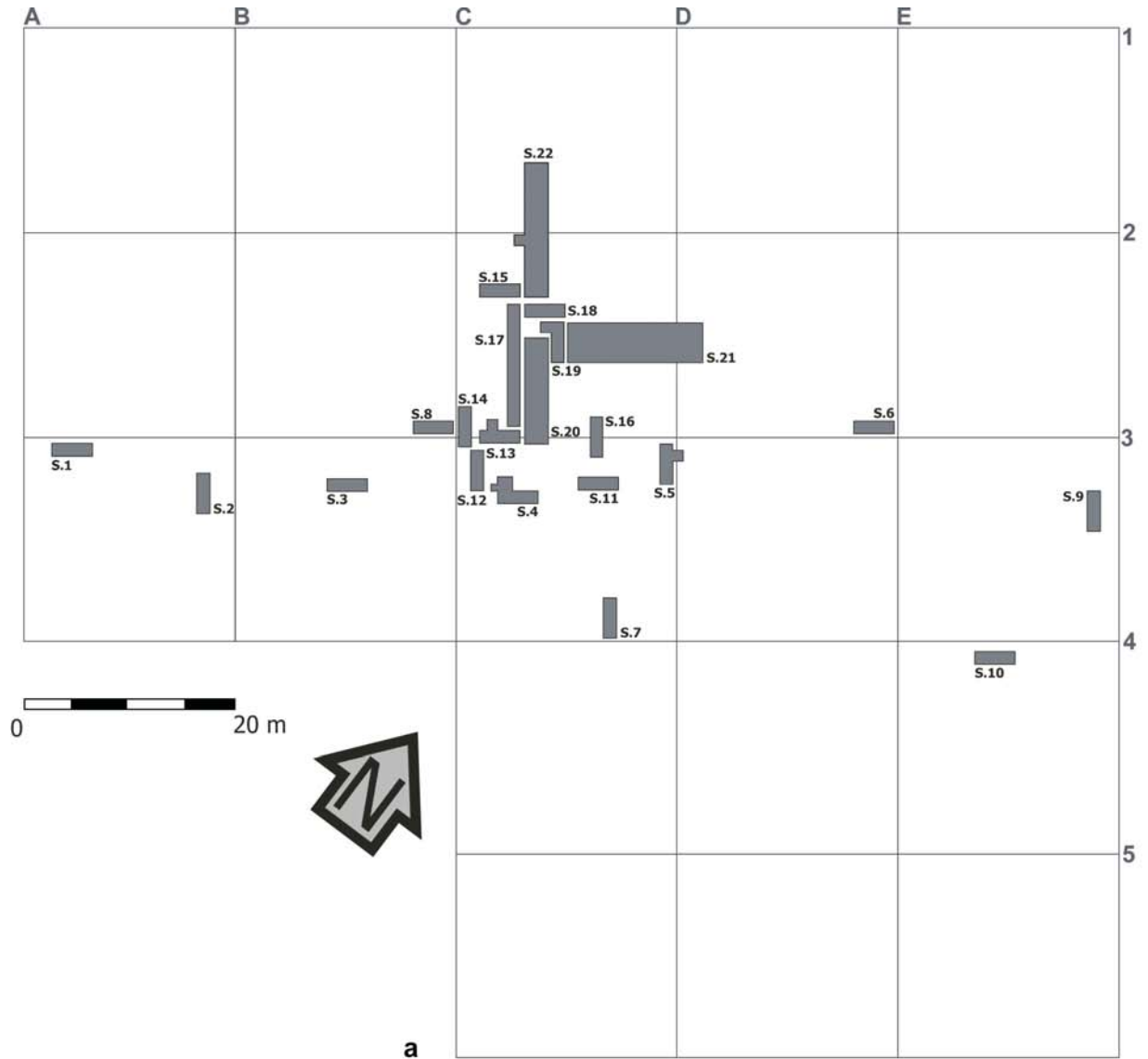

Fig.2. a. Caroiajul pe terasa de la Măriuța-La Movilă și planul sondajelor executate în perioada 2004-2006.
Tell-ul și necropola de la Măriuța-La Movilă - vedere dinspre sud-sud-vest (b) și sud (c).
The grid on the terrace from Măriuța-La Movilă and the plan of the sondages made during 2004-2006.
The tell and the necropolis from Măriuța-La Movilă - views from SSW (b) and S (c).

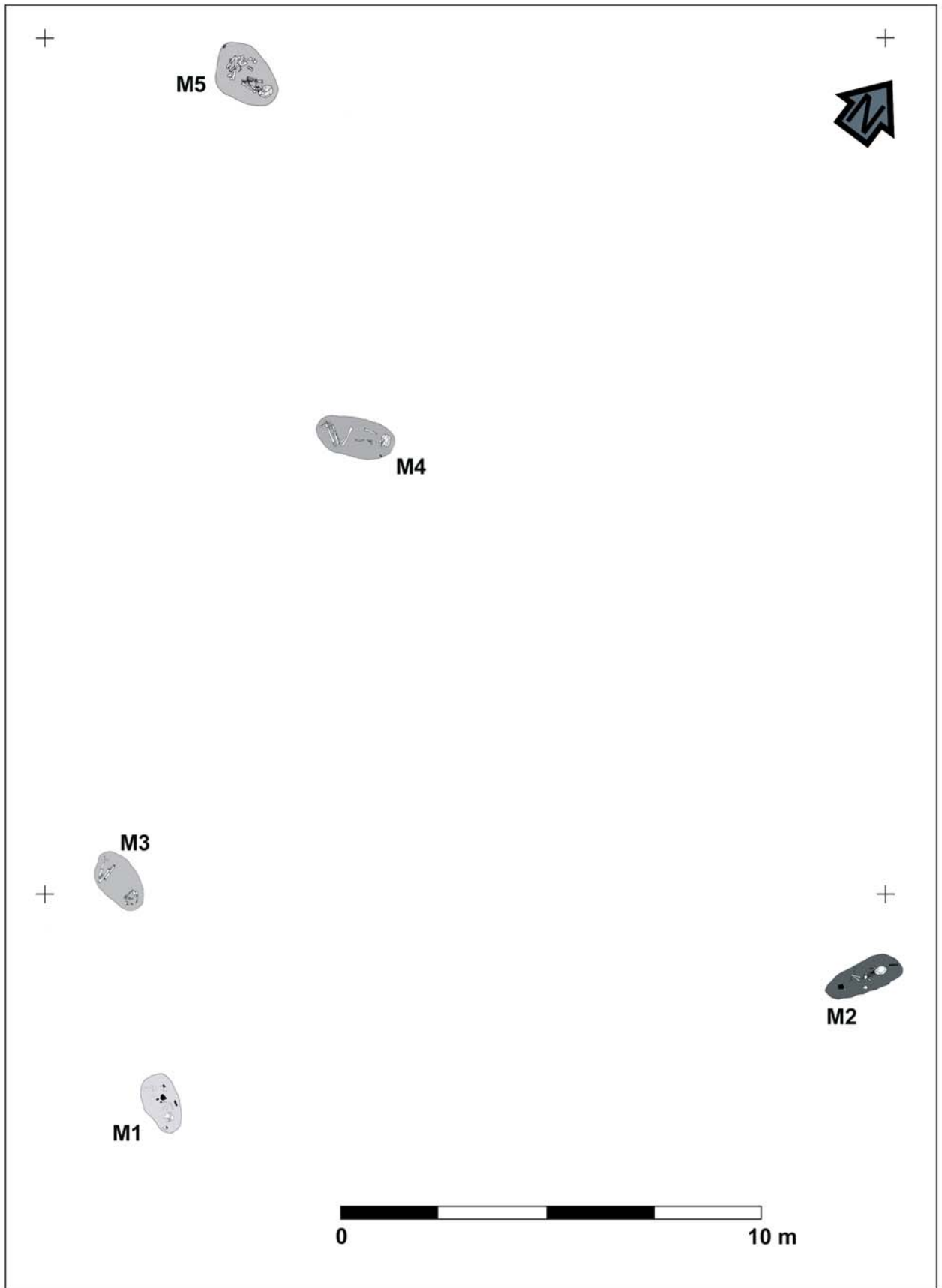

Fig.3. Amplasarea planimetrică a mormintelor cercetate pe terasa de lângă tell-ul de la Măriuța-La Movilă.
The plan of the graves investigated on the terrace near the tell from Măriuța-La Movilă.

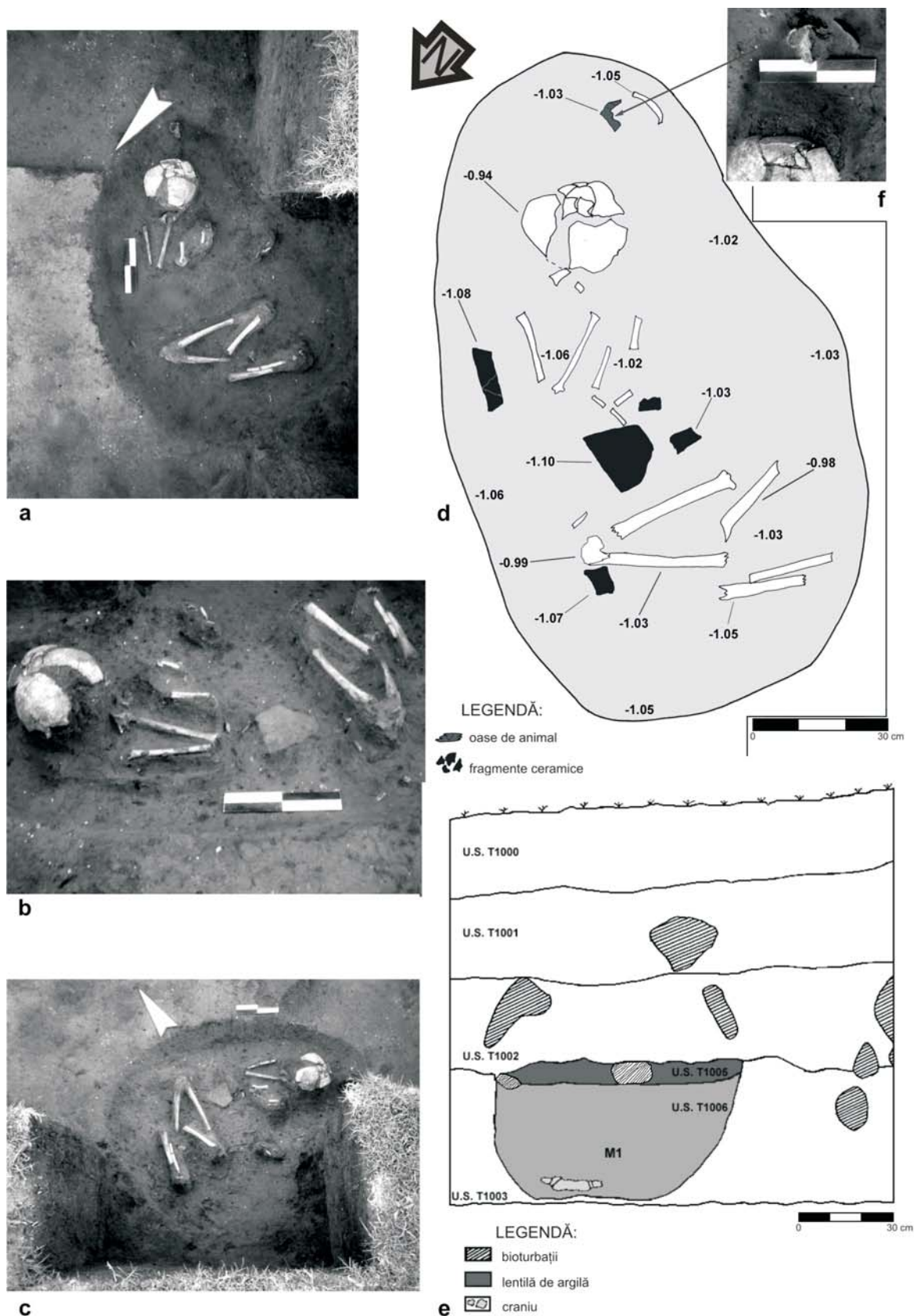

Fig.4. Mormântul M1: a. vedere dinspre nord-vest; b. detaliu; c. vedere dinspre sud-vest; d. planul mormântului M1; e. profilul nord-vestic; f. vertebră de animal prezumtibilă ofrandă funerară.
 The grave M1: a. view from NW; b. detail; c. view from SW; d. the plan of the grave M1; e. the NW profile; f. animal vertebra presumptive funeral offering.

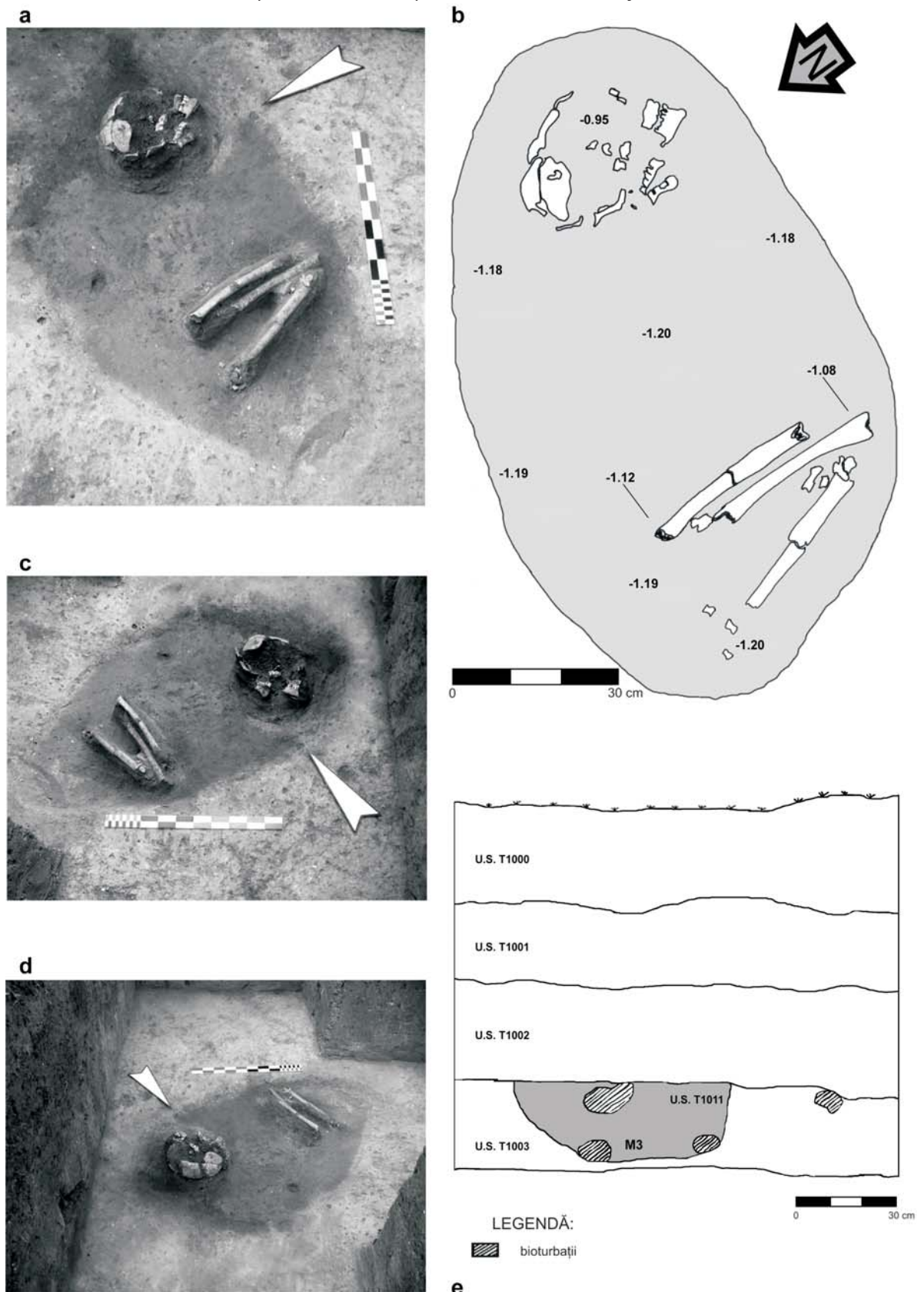

Fig.5. Mormântul M3: a. vedere dinspre nord-vest; b. planul mormântului M3; c. vedere dinspre sud-vest; d. vedere dinspre nord-est; e. profilul nord-vestic.

The grave M3: a. view from NW; b. the plan of the grave M3; c. view from SW; d. view from NE; e. The NE profile.

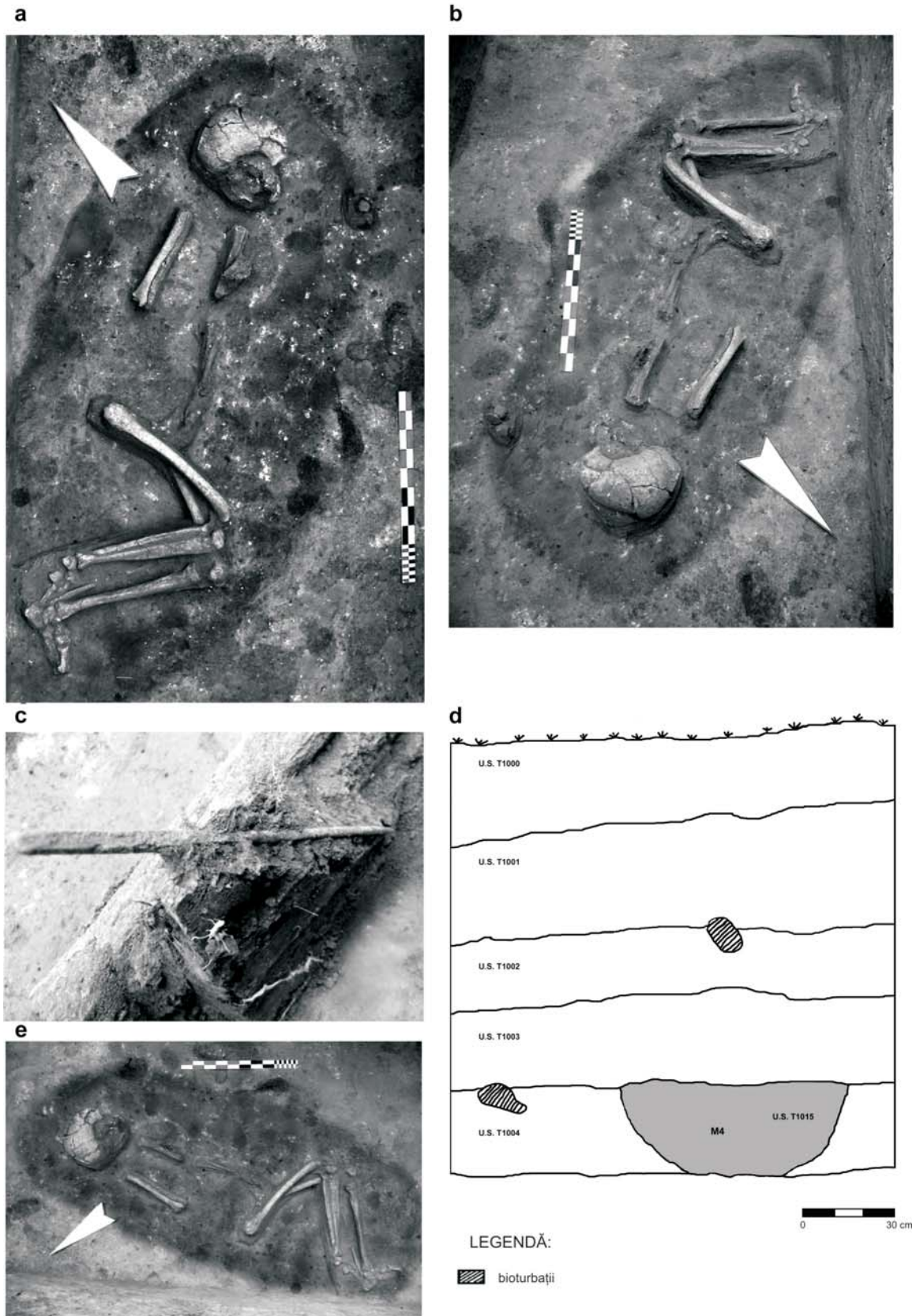

Fig.6. Mormântul M4: a. vedere dinspre sud-vest; b. vedere dinspre nord-est; c. piesa de cupru in situ; d. profilul nord-estic; e. vedere dinspre nord-vest.
The grave M4: a. view from SW; b. view from NE; c. copper object in situ; d. the NE profile; e. view from NW.

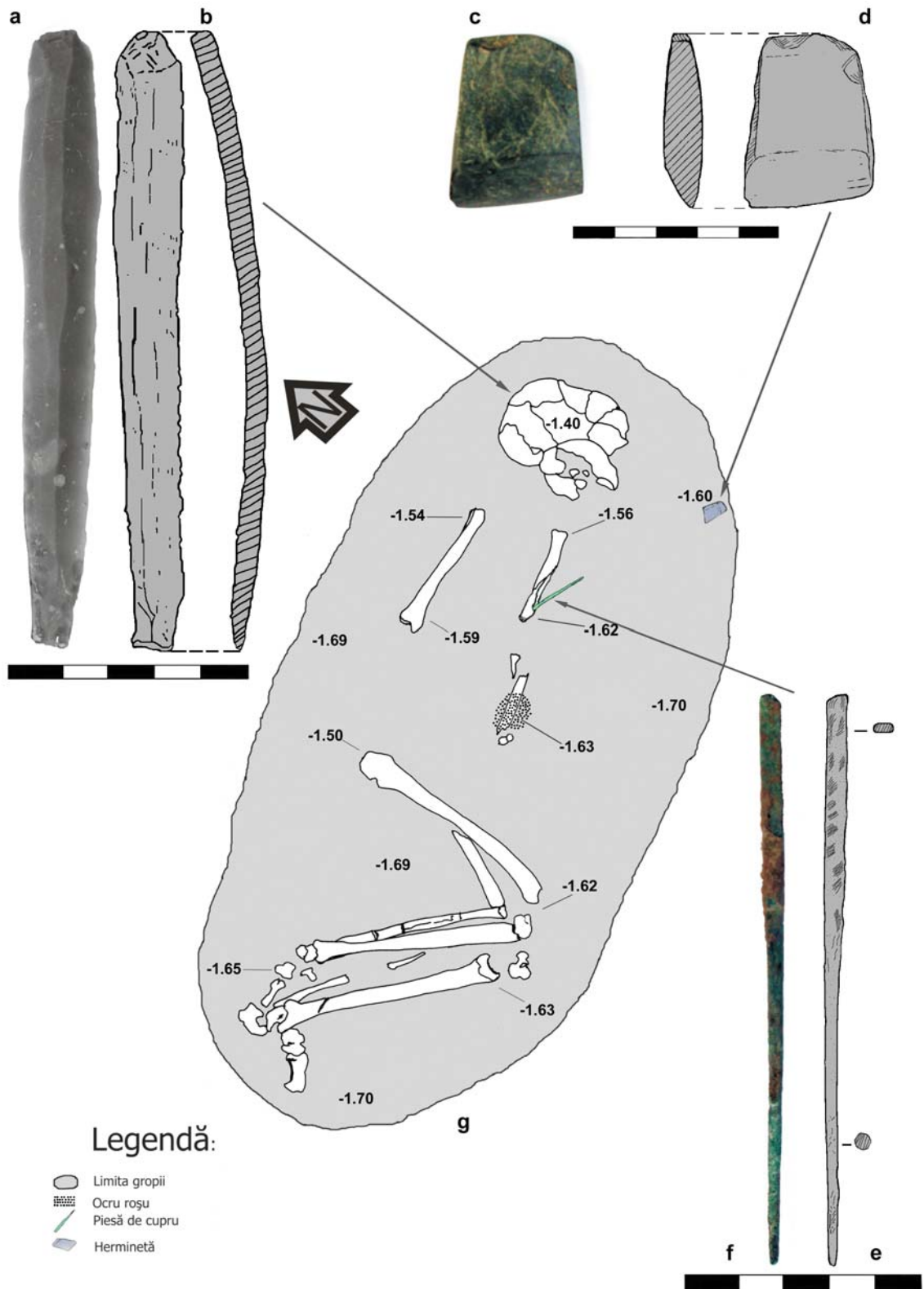

Fig.7. Mormântul M4: a-b. lama de silex descoperită sub craniu; c-d. hermineta; e-f. piesa de cupru; g. planul mormântului M4.

The grave M4: a-b. flint blade discovered below skull; c-d. herminette e-f. copper object; g. The plan of the grave M4.

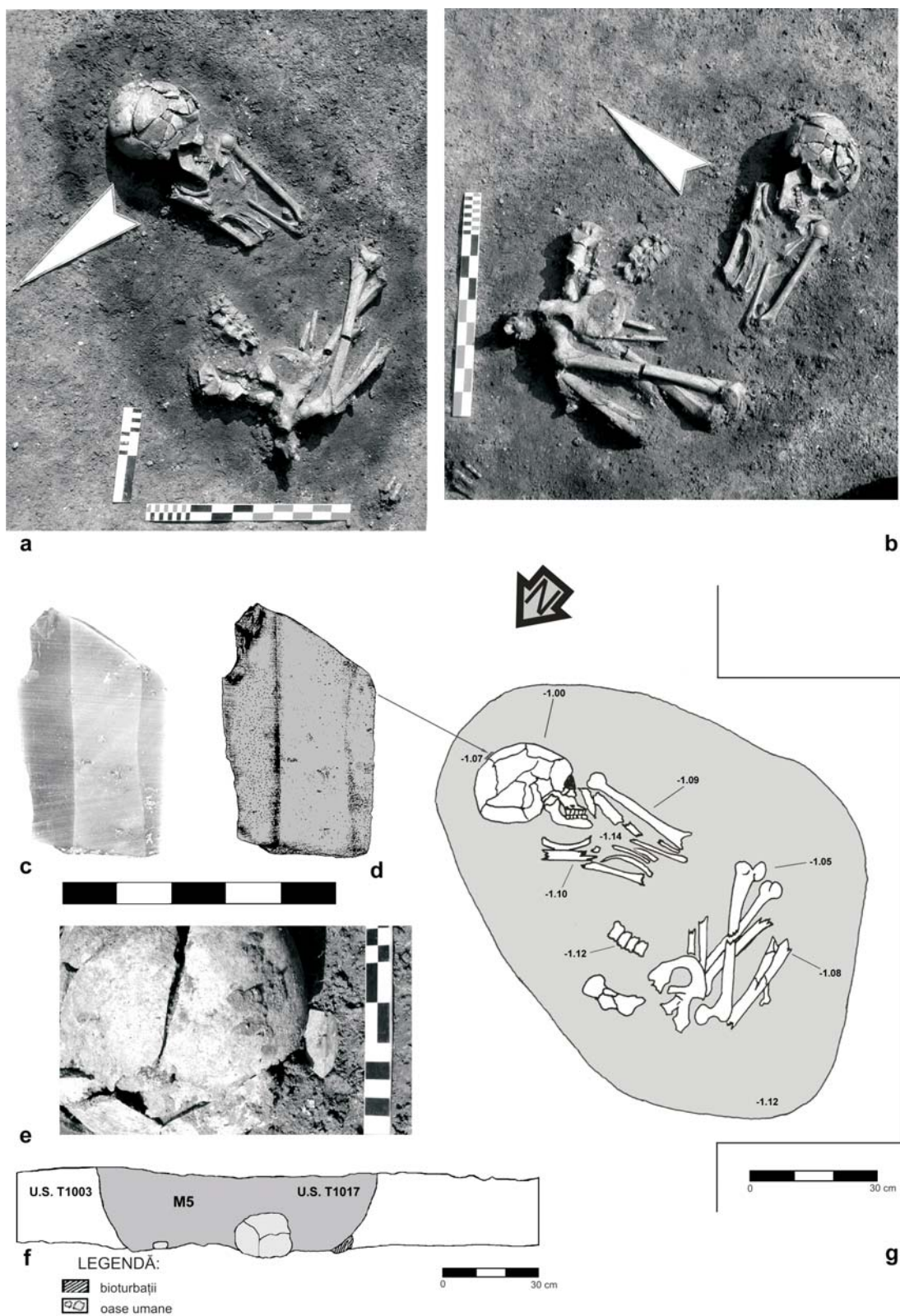

Fig.8. Mormântul M5: a. vedere dinspre nord-vest; b. vedere dinspre sud-vest; c-d. lama de silex descoperită sub craniu; e. lama de silex in situ - detaliu; f. micro-profilul nord-vestic; g. planul mormântului M5.
The grave M5: a. view from NW; b. view from SW; c-d. flint blade discovered below the skull; e. the flint blade in situ - detail; f. the NW micro profile; g. the plan of the grave M5.

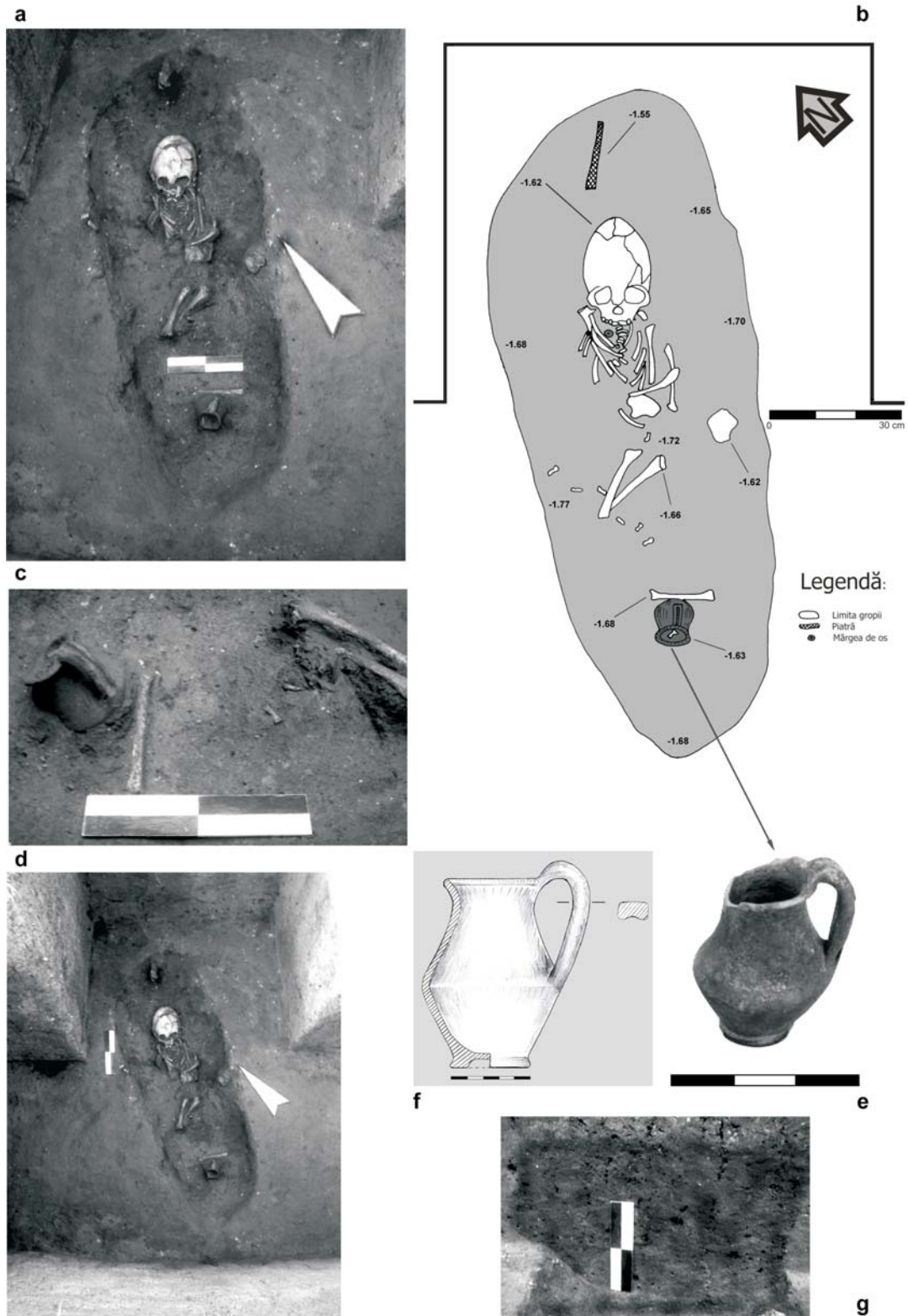

Fig.9. Mormântul M2: a., d. vedere dinspre nord-vest; b. planul mormântului M2; c. detaliu in situ cu inventarul ceramic descoperit în mormânt; e-f. cănuța descoperită lângă membrele inferioare; g. profilul nord-estic.

The grave M2: a., d. view from NW; b. the plan of the grave M2; c. detail in situ with the pottery inventory discovered in the grave; e-f. the small pot discovered near the legs. G. The NE profile.